

ליקוט
והשיב לב אבות
תשרי תשפ"א

קהל לב אבות

LEV AVOS

רב שמואל וינברג שליט"א
מרא דאתרא

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

לכבוד ידידי בני הקהילה היקרים מאוד.

שוב אנו מתקרבים לקראת הימים הנוראים והחגים הבאים עלינו לטובה, אך הפעם הרגשת הלב שונה, שנה לא קלה עברה עלינו. שנה שהיה נראה שמידת הדין שולטת בעולם, שנה שבחלקה אפילו להתפלל בבתי כנסיות ולשמוע קריאת התורה לא יכולנו, שנה שבחלקים ניכרים מתוכה בנינו בטלו מלימוד תורה בישיבות, בנותינו לא יכלו ללכת לבית ספרם. שנה שליבנו חרד על בריאות הקרובים והרחוקים, והגם שב"ה פה במדינתנו הוטב המצב, אך בכללות ובמיוחד בארץ ישראל עדיין שורה הפחד. ואנו באים ומתייצבים לפני הקב"ה בבקשה זכרינו לחיים מלך חפץ בחיים. בימים הקדושים והנוראים הבאים עלינו לטובה, בימי הדין בראש השנה בהם נעמוד לפני רבוננו של עולם ונפציר בו לתת לנו ולמשפחותינו ולכל היקר לנו ולכל בית ישראל שנה טובה מבורכת ומאושרת. נקווה לזכות למחילת עוונות ביום הכיפורים, ולהגיע לזמן שמחתנו בסוכות עם הרגשה מליאה שהביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בו. ולאמונה השלימה ליחוד הגמור בשמיני עצרת בו כולנו נאמר יחדיו אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו, מתוך שמחה ורוגע הלב על ידי שנראה בחסדו הנגלה עלינו.

כיצד נהיה בטוחים שתפילותינו יתקבלו לפניו? מה היא הדרך הנכונה לזכות בכל השפעות הללו היורדות אלינו ממרומים? כיצד נדע מ שאנו מנצלים את הימים הקדושים הללו בצורה הנכונה? ספרי החסידות והמוסר מלאים ברעיונות עמוקים, בהדרכה מצויינת לכל אחד לפי דרגתו לפי רמתו, אך כבר נאמר בזהר הקדוש כשהנביא אלישע הציע לאשה הגדולה משונם (השונמית) להתפלל עבורה בראש השנה, והיא ענתה לו תשובה נפלאה, "בתוך עמי אני יושבת", רחמי הקב"ה על עם ישראל בראש השנה כשהם ביחד, ולכן אין רצונה לפרוש מהציבור, אין רצונה לבלוט יותר מכולם, אלא יחד עם הכלל להתייצב מול הקב"ה.

אנחנו אומרים בתפילת מוסף בראש השנה אחר התקיעות, היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים אם כבנים אם כעבדים, צדיקים הסבירו שעל דבר זה עצמו יש משפט האם נזכה לעמוד לפניו כבנים אהובים או רק כעבדים. האם נוכל להעיד בעצמנו שהתנהגנו כלפי הקב"ה כבנים? כיצד איפה אנו מבקשים ממנו שירחמנו כרחם אב על בנים? אמר הרמ"ע מפאנו היחיד אכן לא תמיד להחשב כבן אצל הקב"ה, אך הרבים

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

תמיד אהובים תמיד רצויים, הם מתייצבים כחטיבה אחת, כגוף אחד, אותם אין הקב"ה פוסל בגלל חסרונותיהם, כנסת ישראל ניצבת לפניו במלוא יפיה והדרה.

זכתה קהילתנו החשובה והיקרה, והיא מורכבת מציבור חשוב שהתאחד ביחד עם רצון אחד כולל לעבדו בלב שלם, אנו אכן מתקרבים בחרדה לימי הדין, אך גם סמוכים ובטוחים בחסדו שירחמנו כולנו יחד כרחם אב על בנים, ואין כמו הקובץ החשוב הזה לבטאות אחדות זו, הקובץ מבטא רעיון נפלא לאחד את הציבור היקר חברי קהילתנו בדברי תורה לקראת הימים הקדושים, כי אחדות יכולה להתבסס על כל מיני יסודות, אך אין כמו אחדות שמבוססת על לימוד התורה, וביחוד לימוד בעניינא דיומא בעניינים הקשורים לימים הקדושים.

זכו חברינו החשובים רבי יונתן זאב קירשנער ורבי אברהם לנגער הי"ו שלהם יש נסיון רב בזה בעבר, וכבר הוציאו מתחת ידם בעבר ספרים וקובצים מעולים, ונרתמו שוב למלאכה ותרמו עבודה את מיטב כשרונותיהם. ברכתי אליכם שתשרה שכינה במעשה ידיכם, וזכות זיכוי הרבים יעמוד לכם, והקובץ המצויין שתפיקו מתחת ידיכם ישיג את יעודו וישא חן וחסד לפניו כל רואיו, וה' ישלח ברכה והצלחה לקהילתנו הקדושה לכלל ולפרט. וכשנבוא ונתייצב לפני הקב"ה כאיש אחד בלב אחד נזכה ונשא חן וחסד לפניו ונחתם לשנה טובה ומאושרת וניכתב ונחתם בספרם של צדיקים אמן.

שמואל וינברג

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

לכבוד ידידי בני הקהילה היקרים מאוד.

We are approaching, once again, the Yomim Noraim and yomim tovim, albeit the feeling in our heart is different. The past year has not been a simple one. It appeared as if the middas hadin had supremacy over the world; a year during which at times, even the prospect of davening in shul and hearing krias haTorah was taken from us, a year wherein our sons stopped learning torah in yeshiva, our daughters couldn't attend their schools. A year of terror for the health of those far and near. Although the situation here has b"H changed for the better, in general, and specifically in Eretz Yisrael there still pervades an atmosphere of fear. And now we come and stand before Hashem and we ask of him to 'remember us for life, King who desires life'. During these holy days, days of judgement, we will implore that He grant us, our families and all of Klal Yisrael a year of happiness and blessing. We hope to merit forgiveness of our sins on Yom Kippur, and **והביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בו** to enter into the yom tov of Sukkos with the feeling of **ואתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו** and to reach the pinnacle of emunah on Shmini Atzeres when we will all say in unison **אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו**, out of happiness and belief that we will yet see his wonders.

How can we be assured of an answer to our tefillos? How can we enable ourselves to receive all the holiness that descends from on high? How can we know if we are indeed taking advantage of these holy days? Sifrei chassidus and mussar are full of deep concepts, providing excellent guidance to each individual according to his level or madreiga. But it has already said in the Zohar that when the navi Elisha suggested to the Isha HaShunamis that he will daven for her on Rosh Hashana, she wonderfully answered "amongst my nation I dwell", meaning that Hashem has mercy on his nation when they are together, and therefore she has no desire to separate from them, she does not want to stand out more than anyone else; rather, she would like to stand before Him as one with klal yisrael.

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

In mussaf of Rosh Hashana, after the tekios, we recite “hayom haras olam, hayom yaamid bamishpat kol yitzurei olamim im kebanim im keavadim”. Tzaddikim explain that there is a judgement on this as well; will we merit to stand before him as beloved sons or as mere slaves? Can we testify that our behavior towards Him has been that of a son? How can we ask that He have mercy on us like a father has mercy on his children? The Rama MiPano clarifies that the individual cannot always merit being considered a son of Hashem, but the Klal is always beloved, always desired. They stand before Him as one unit, one entity, and Hashem doesn't disqualify them due to their shortcomings, Knesses Yisrael appears before Him in full glory.

Our dear and esteemed kehilla has been blessed, and it consists of an honored tzibbur, which unites with one desire, to serve Him wholeheartedly. We are indeed approaching with trepidation the days of judgement, but we are also assured and secure with the faith that He will have mercy on us like a father. There is nothing like this kovetz which so beautifully expresses this unity. The kovetz is a beautiful way of unifying the dear kahal with divrei torah, and achdus can be based on many things, but there is no comparison to achdus which is based on limud haTorah, and especially inyanei dyoma.

Our dear friends Rabbi Yonatan Zev Kirschner and Rabbi Avraham Langer have a lot of experience with this in the past and have already released wonderful kovtzim and sefarim. They have once again dedicated themselves to this cause, giving of themselves and their talents. My bracha for you is that the Shechina rest in your handiwork, and the merit of enabling the klal to learn will stand you in good stead, and that this great kovetz will achieve its goal and find chein in the eyes of its beholders, and may Hashem send bracha and hatzlacha to our wonderful and holy kehilla, for the individual and the klal. And when we will stand before him as one person with one heart, we will merit to carry grace before him and we will be written in the sefer of tzaddikim amein.

שמואל וינברג

תוכן הענינים

דברי תורה בעברית

שמחה של ראש השנה..... 11

מורינו הרב שמואל וינברג שליט"א

מלכיות זכרונות ושופרות..... 19

יונתן זאב קירשנער

Divrei Torah in English

What is our Focus on Rosh Hashana?..... 31

Yosef Moskowitz

Lesson of the Luz Bone..... 33

Eldad Yusupov

The Secret to Viduy Yom Kippur..... 35

Yoni Kirschner

Stoking Coals Under a Pot Belonging to a *Nachri*..... 41

Yehuda Rubel

Three Kabbalos From This Past Year..... 47

Ari Szafranski

Considering Future Children: Revisiting the Role of the Uncle..... 51

Gedaliah Wielgus

The Journey Back Home..... 57

Avi Langer

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

דברי תורה בעברית

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

שמחה של ראש השנה מורינו הרב שמואל וינברג שליט"א

בס"ד

בספר נחמיה פרק ח' נאמר, ויאמר נחמיה הוא התרשתא ועזרא הכהן הספר והלויים המבינים את העם לכל העם היום קדש הוא לה' אלקיכם אל תתאבלו ואל תבכו כי בוכים כל העם כשמעם את דברי התורה. ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעזכם. והלויים מחשים לכל העם לאמר הסו כי היום קדש ואל תעצבו. וילכו כל העם לאכל ולשתות ולשלח מנות ולעשות שמחה גדולה כי הבינו בדברים אשר הודיעו להם. בתחילת הפרק מסופר כיצד אסף עזרא את העם - שבי גלות בבל - לעצרת בראש השנה. לבקשת הציבור הובא ספר תורה ועזרא קרא והסביר לפניהם. ולמשמע הקריאה בכו כל העם, רש"י מפרש שבכו מפני חטאייהם שלא קיימו התורה כראוי. וצריך להבין למה עזרא ונחמיה והלויים עצרו והפסיקו את העם מבכייתו. מכיון שביום ראש השנה מדובר, יום הדין שבו כל באי עולם עוברים כבני מרון, לכאורה בודאי שיש לבכות ולהצטער על אשר לא קיימו את התורה כראוי.

והנה בפסוקים הנ"ל מנומק הטעם שאין לבכות ולהצטער בראש השנה כי הוא יום קדוש לאדוננו ויש לאכול ולשתות ולעשות שמחה גדולה. אך לכאורה כשמגיע הדבר הלכה למעשה נראה דבמחלוקת הוא שנוי בין רבותינו. דהנה יעויין בטור ס' תקפב, ואין אומרים "ותתן לנו ה' אלהינו באהבה מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון" לא בראש השנה ולא ביום הכפורים. אבל רב שר שלום כתב: אומר בב' ישיבות בראש השנה וביום הכפורים, בין בתפלה בין בקדושה, מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום הזכרון הזה, שהרי כתיב "אלה מועדי ה'" בריש ענינא, ובסוף ענינא "וידבר משה את מועדי ה'", וקאי אכל ענינא, אפסח עצרת ר"ה ויה"כ סוכה ושמיני עצרת, כוליהו איתקוש להדדי לקרותו מועדי ה' מקראי קודש. וכן כתב רב פלטוי גאון זצ"ל, ותתן לנו ה' אלהינו באהבה מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום הזכרון הזה, וכן כתב רב שמואל בן חפני, מנהג ב' ישיבות לאומרו. וכתב עוד, שאם חל ראש השנה בחול, אומר "יום תרועה מקרא קודש", ואם חל בשבת, אומר "זכרון תרועה מקרא קודש", וכן נוהגין באשכנז. וכתב רב האי שאין מנהג לומר "מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון", אלא "את יום הזכרון הזה זכרון תרועה", וכן פשט המנהג. ומתפרש לעינינו שנחלקו הגאונים

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

אם אומרים בר"ה בנוסח הקידוש והתפילה מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון כמו שאומרים בשלושת הרגלים. רוב הגאונים נהגו לאמרו אבל המנהג פשוט כהכרעת רב האי גאון שאין לאמרו. והגאונים שנהגו לאמרו נימקו טעמם דאף ר"ה בכלל מקראי קודש שבזה נכלל לכאורה גם ציווי על שמחה.¹ אמנם רב האי גאון חולק בפשטות טעמו שאין מצוות שמחה נוהגת בר"ה. והטור ובעקבותיו השו"ע הכריעו כמותו. וגם זה צ"ב שלכאורה הפסוקים הנ"ל מוכיחים את צדקת דברי הגאונים.

ויעויין בביאור הגר"א שהביא מקור מהש"ס לפסק השו"ע ממה דאמרו במסכת ר"ה לב: אפשר מלך יושב וכו'. הפנה אותנו הגר"א לדברי הגמ', מכלל דבראש השנה ליכא הלל, מאי טעמא אמר רבי אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר"ה וביום הכפורים, אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה: ופירש הגר"א דברי הגמ' דראש השנה אינו יום שמחה ואין לומר בו הלל מכיון שהוא יום דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני הקב"ה. וכך גם פירש הרמב"ם בדבריו הידועים בפיה"מ פ"ד מ"ז, ואמרו ובשעת ההלל לפי שלא היו קורין הלל לא בראש השנה ולא ביום הכפורים לפי שהם ימי עבודה והכנעה ופחד ומורא מהשם ויראה ממנו ומברח ומנוס אליו ותשובה ותחנונים ובקשה כפרה וסליחה ובכל אלו הענינים אינו הגון השחוק והשמחה. והוסיפו והביאו לכך סימוכין מדבריו בהלכות חנוכה פ"ג ה"ו, אבל ראש השנה ויום הכפורים אין בהן הלל לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד לא ימי שמחה יתירה. והיינו שמכיון שמהותו של ר"ה שהוא יום דין ותשובה, שדרכם על ידי הכנעה יראה ופחד זה סותר את הרגשת והתנהגות השמחה עד כדי כך שאין לומר בר"ה שירה והלל. וכל זה

1, ביראים סימן תי"ז כתיב בפרשת אמור אל הכהנים ביום הראשון מקרא קדש ותניא בתורת כהנים קדשהו במה אתה מקדשו במאכל ובמשתה ובכסות נקייה. וברש"י ויקרא כג' לה' - מקרא קדש קדשהו במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה. ושם ברמב"ן פסוק ב' וטעם מקראי קדש שיהיו ביום הזה כולם קרואים ונאספים לקדש אותו כי מצוה היא על ישראל להקבץ בבית האלהים ביום מועד לקדש היום בפרהסיא בתפלה והלל לאל בכסות נקיה ולעשות אותו יום משתה כמו שנאמר בקבלה לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

תמוה מאוד שהרי זה בעצם סיבת בכיית העם שהתאספו בימי עזרא, ומ"מ השתיקו אותם עזרא ונחמיה באמרם היום קדוש לאדוננו ויש לשמוח בו.²

אך באמת דברי עזרא ונחמיה הנ"ל נפסקו להלכה בטור ובשו"ע סי' תקצז', אוכלים ושותים ושמחים ואין מתעניין בר"ה. מפורש שפסקו כל הנ"ל להלכה דיש מצוות שמחה בר"ה, ולמה איפה הכריעו דאין אומרים בר"ה מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון. וביותר דהנה מקור דבריהם הוא ממה שכתב הרא"ש סוף פ"ד דר"ה וז"ל, ונראה דברי רב האי שכתב ולהתענות בשני ימים טובים של ר"ה אנו רואין שיפה הוא שלא להתענות שכך אמרו פרנסי ישראל הראשונים לישראל בר"ה אכלו מעדנים ושתו ממתקים כי קדוש היום. הרי דרב האי גאון הוא מרא דשמעתא דאין להתענות בראש השנה אלא יש לאכול ולשתות וסמך דבריו על דברי עזרא ונחמיה הנ"ל, והוא בעצמו הכריע נגד כל דברי הגאונים דאין לומר מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון.

ולכאורה הצעת הדברים כך היא, דהנה אף דמצוות שמחה נוהגת בר"ה, אך עניינה ומהותה שונה ממצוות שמחה דכל שאר רגלים. דבשאר רגלים נאמר בהם ושמחת בחגך ומהות הימים טובים ניתנה לנו לשמוח בהם, ולהביא שלמי שמחה ולאכול מהם. ודין זה מתקיים בבשר ויין כמו שאמרו בפסחים דף קט'. אך ר"ה באמת

2 ומעצם דברי הגמ' הנ"ל אין להקשות דסותרים לדברי קבלה, כי יש לפרש סוגיית הגמ' באופן אחר דהנה בשו"ת הרשב"א ח"א סי"ח כתב, וכן אין מברכין על מיתות בית דין לפי שהשם יתברך חס על בריותיו ואינו חפץ במיתתן של רשעים ולפיכך אין מברכין עליהן. וכענין שאמרו שאין אומרין הלל בראש השנה מפני שהוא יום הדין. וכדאמרינן באין מפסיקין בקללות לפי שאין אומרין ברכה על הפורענות". שלפי זה אין כלל הכוונה שאין נוהג בר"ה שמחה, אלא דכיון שהימים ימי דין ומשפט המה והרשעים נכתבים ונחתמים למיתה, לא נחא כלפי מעלה שיאמרו שירה ביום שיש בו פורענות אפילו שהוא רק על רשעים. וכמו שאמר הקב"ה למלאכי השרת בזמן קריעת י"ס מעשי ידי טובעין בים וכו'. וכך מבואר בפרישה תחילת סי' תקפ"ד, "וספרי מתים לפנו נפתחים כמו שאמרו ז"ל מגילה י' מעשי ידי תבעו בים וכו' אף שהיו רשעים כביכול כך פירושו כאן שכמעט אין דעת הקב"ה נוחה בשירה מפני צער שמעשי ידיו עומדין בדין אף שהרשעים ימותו ולא הצדיקים

מהותו ניתן להיות עבודה הכנעה ומורא מה', ולא נאמר עליו ושמחת בחגך.³ אלא שמקור השמחה הוא מטעם אחר ולא ניתן כציווי מלמעלה אלא ישראל בעבודתם מעוררים את השמחה, ומקור הדברים הוא ברא"ש שם, ועוד הביא ראבי"ה ראייה מהירושלמי בפ"ק דר"ה הלכה ג אמר רבי סימון כתיב כי מי גוי גדול רבי חנינא ורבי יהושע חד אמר איזו אומה כאומה זאת שיודעת אופיה של אלהי-ה בנוהג שבעולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתכסה שחורים ומגדל זקנו ואינו חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך דינו יוצא אבל ישראל אינן כן לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחים זקנם וחותרים צפרניהם ואוכלין ושותין ושמחים בראש השנה לפי שיודעין שהקדוש ברוך הוא עושה להם נסים ומטה את דינם לכף זכות וקורע להם גזר דינם. וכן הוא בטור סו"ס תקפ"א ורוחצין ומסתפרין על פי המדרש, א"ר סימון כתיב כי מי גוי גדול וגומר, ר' חנינא ור' יהושע אומרין איזו אומה כאומה זו שיודעת אופיה של אלהי-ה - פירוש מנהגיו ודיניו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו ואין חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך יצא דינו, אבל ישראל אינן כן לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחתכין צפרניהם ואוכלין ושותין ושמחים בר"ה לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס. לפיכך נוהגין לספר ולכבס בערב ר"ה ולהרבות מנות בר"ה. ומכאן תשובה למתענין בראש השנה.

והיינו דמצד מהות היום אין ר"ה מועד של שמחה, ולא כתיב ביה קרא לחייב בשמחה, אלא אדרבא כל עיצומו של יום מהותו יראה ופחד כמתייצבים לפני מלך. ולכן אין אומרים בו מועדים לשמחה. ומה שאנו נוהגים בו שמחה הוא אדרבה מצד מה שאנו מתגברים על פחדינו ומוראינו ובוטחים בהקב"ה שיזכינו ויקרע גזר דיננו, ואע"פ מי שאינו ראוי לכך מ"מ סומך על הקב"ה שיעשה לו נס, ומצד בטחון זה נוהגת שמחה. וכדי להוציא את הבטחון מכדי מחשבת הלב ולנהוג כן הלכה למעשה, אין אנו רק סומכים ובוטחים בו בליבנו, אלא אנו כה

3 ואמנם יעויין ביראים רכז' שכתב, שמחה בחג המצות ובר"ה לא כתיב, מנלן? מהיקש דרב יונה דרבי יונה בשבועות אלה תעשו לה' במועדיכם הוקשו כל המועדות זל"ז. מפורש בו שהשווה שמחה בר"ה לשמחת שאר רגלים. וכן הוא להדיא במרדכי אות תשח', ברה אסור להתענות מדברי תורה לפי שהוא כלול עם שאר המועדות וכתב ביה מקרא קדש וכו', ועוד דר"ה איקרי חג ככל המועדים דכתיב בכסה ליום חגנו וכו' וכתב ושמחת בחגך. ויעויין בשאג"א סי' קב' שהכריע דהוי ככל יו"ט אלא שאין מביאים בו שלמי שמחה. ויש שרצו לדייק כן אף מלשון הרמב"ם הלכות יו"ט פ"ו הי"ז. אך מ"מ בשיטת רב האי נראה באופ"א

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

בטוחים בזה שאנו מתנהגים בשמחה באכילה ושתיה כמו שכבר זכינו, ובטחון זה מביא שמחה למעלה, כדכתיב חזרות ה' היא מעוזכם, ופירשו בו צדיקים דמה שאנו בוטחים בו זה גורם לשמחה אצלו. והיינו דעבודת היום לעשות את ר"ה למהות של שמחה על ידי בטחוננו בו. ולכן אע"פ שפסקו הטור והשו"ע דאין לומר מועדים לשמחה בר"ה, מ"מ פסקו דאוכלים ושותים ושמחים וזה ממש לשון הירושלמי והמדרש הנ"ל, שטעמו משום הבטחון בהקב"ה.⁴ ולכן מה שכלל ישראל בכו לאחר שמיעת קריאת התורה על עזרא לא טעו בכך, ונהגו היטב שהצטערו ועשו תשובה, וכן איתא מהאר"י כידוע דיש לבכות בראש השנה, אלא אחר שבכו הדריכום עזרא ונחמיה, דעכשיו יש למתק ולהפוך את היום ליום שמחה על ידי הבטחון בהקב"ה שהוציא לאור צדקם. ושמחה זו היא עבודה גדולה, בשמך יגילון כל היום, כל הימים טובים נאמר בהם ושמחת בחגך או זמן שמחתנו, אך ראש השנה הוא חדות ה', כביכול מעוררים על שמחתנו מעוררים שמחה למעלה על ידי שבטחים בו.⁵

4 ואע"פ שהב"ח ובעקבותיו המשנ"ב נימקו טעם השו"ע משום ושמחת בחגך, יעויין בביאור הגר"א שנקט דמקור דברי השו"ע הוא מחמת דברי הירושלמי הנ"ל, וכמדוייק בלשון השו"ע. והנה לכאורה יש בזה גם נפק"מ, למעשה, דאם חיוב חיוב השמחה הוי מחמת קרא דושמחת בחגך אופן קיומו הוי על ידי אכילת בשר שתיית יין אך במג"א שם הביא מהמגיד מישרים שלא לאכול בשר ויין בר"ה, ומחמת שלא הביא המג"א את לשונו אעתיק פה את לשון המגיד מישרים סוף פרשת ניצבים, ומ"מ איבעי דלא למיכל בהו בשרא ודלא למשתי חמרא ואוף בשאר אוכלין ומשקין למזער בהו. ואע"ג דאמר עזרא אכלו משמנים ההוא לכלל עמא ואנא ממלל ליחידי סגולה ותו דמשמנים היינו שמן וחמאה וחלב אבל לא בשר וכן בשתייה. ולא אמר שתו יינות אלא משקין אחרים דאינון מתוקים. והיוצא לנו ממנו דכל הוראת המ"מ להימנע מבשר ויין הוי ליח"ס והוראת עזרא דאכלו משמנים הוא לכלל, והוסיף דאף דברי הקרא דאכלו משמנים יכולים לקיים באכילת משמנים במאכלים אחרים ולא בשר ויין דוקא. וזה פשוט דאם נימא דיש מצוה מדאורייתא דושמחת בחגך בר"ה אי אפשר לומר דיחידי סגולה לא יקיימוה, וכן אי אפשר לקיימה שלא ע"י בשר ויין. אלא מוכרח דטעם השמחה הוא רק מקרא דעזרא דאכלו משמנים והטעם משום בטחון בהקב"ה, ויחידי סגולה אינם נצרכים להרבות סעודה כדי להראות ולהביע בטחונם בו, ואף הכלל יכול לקיים הסעודה במאכלים אחרים

5 בספר דעת משה בפרשת ראה מביא שאביו היה שמח מאד בר"ה וכד הוינא טליא הייתי תמיד מתמה לשמחה מה זו עושה וכו' והדברים מתאימים מאוד עם מה שכתב אביו הקדוש בספרו עבודת ישראל, דעל ידי הבטחון והשמחה אנו חותמים עצמינו בספר החיים של צדיקים גמורים

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

והנה כל מה שהסברנו עד עכשיו הכל הולך לפי סדר דעבודת היום. שהרי עבודת היום דראש השנה הלא הם מלכויות זכרונות ושופרות. ונצטוונו על כך אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם. וכל בעל נפש הרי בודאי שואל עצמו וכי בראש השנה בלבד אנו צריכים לקבל מלכותו יתברך, והרי בכל יום ויום אנו מברכים מאה פעמים "מלך העולם" ומה הרבותא דתמליכוני עליכם בראש השנה. אך ודאי שמכיון שראש השנה הוא כפשוטו "ראש" השנה. ובראש יש את המח והחכמה של כל השנה. כל המקבל על עצמו מלכות בראש השנה הרי מזה נובע הכח להמליך את הקב"ה בכל השנה. כמו שדרשו בירושלמי אימתי טוב אחרית דבר בזמן שהוא טוב מראשיתו. והנה בתחילת הכל היה אורו מלא את הכל ולא היה מציאות כלל עבור נבראים. וכשצמצם אורו ונעשה מקום לבריאה, הרי זו בריאה שמביאה עמה פחד ואימה, בריאה שכביכול העולם מעלים ומסתיר את יוצרו ובוראו, והנברא מחפש את שורשו ומהותו ואינו מוצאו. אמנם אח"כ כשהמשיך הקב"ה את הקו ובתוך ההעלם אפשר למצוא שוב את אורו. הנה כשהנברא מוצא את בוראו בזה הוא מקבל מלכותו. ובר"ה שזה היום בו שוב מתחדש מעשה בראשית, שוב מתחדש העניין של וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ובזה ממליך הקב"ה עליו, וכפי כמה שבאמת יש לו הכרה זו בר"ה מזה שואב כח להמלכתו כל השנה. ואמנם הכרת והמלכת הבורא מביאה עמה שני מידות וכוחות בתנועת הנפש. כי מחד גיסא ההכרה שהוא עומד לפני מלך מלכי המלכים שברא ועשה הכל, ולפניו צריך ליתן דין וחשבון, מביאה עמה יראה, ויראה זו היא התכלית. ואין זה היראה שהייתה בזמן הצמצום, שאז היראה נובעת מהרגשה שהוא אבוד ובודד בעולם ואין מי שמשגיח עליו, אלא אדרבה יראה זו היא ממה שיודע שעומד וניצב לפניו. וזה הבחינה של הדין והמורא שיש בראש השנה. אך בהכרת המלוכה יש עוד חלק, כי יחד עם זה מגיעה ההכרה וההבנה שהקב"ה בראו לתכלית ולשליחות מסוימת בעולם, ועל ידי שממלא שליחותו זה המימוש בפועל של קבלת עול המלכות. וההבנה שהקב"ה חפץ בו ובמעשיו מביאה לאדם שמחה עד אין קץ, ובטחון באביו שבשמים האוהבו וחפץ בו. וזהו עבודת הזכרונות שאנו יודעים שאנו נזכרים לפניו באהבה. נמצא שהדין והבטחון היראה והשמחה משולבים זה בזה, אכן מיועד היום לתמליכוני עליכם, וזה מוביל ליראה ופחד ואף לשמחה ואושר, ואין מדה זו סותרת לזו, אלא שניהם צידי אותו מטבע.

ועל זה שאלו חז"ל: ובמה? איך תיעשה עבודה זו דמלכויות זכרונות? כיצד נוכל להמליכו באופן זה דגופא בתר רישא גריא, תשובה לנפש שתוהה כיצד להמליך הקב"ה בצורה כזו שתיחקק בנפש לכל השנה. והתשובה היא בשופר, השופר כל טבעו ומהותו לגלות נעלמים. הקב"ה נתגלה בהר סיני בקול שופר, ומשיח יתגלה במהרה

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

בימינו בקול שופר. ואף בראש השנה השופר מגלה את אורו של הקב"ה בבריאה. ועל ידי זה גם מי שהוא אובד ונדח שלא מוצא איפה מקומו כלל, אך על ידי יתקע בשופר גדול ובאו האובדים והנדחים כי פתאום רואה ממי נובע הכל, ויודע ומבין כי אתה יצרתו ופעלתו. והשופר גם מגלה מסתרי הלב של נפש יהודי שרצונו לעבוד את בוראו ולקיים שליחותו בעולמו ועל ידי זה עולה זכרונו לטובה לפניו וממילא השופר מביא עמו את כח המלכות והיראה, ואת כח הזכרון הבטחון והשמחה.

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

מלכיות זכרונות ושופרות

יונתן זאב קירשנער

אמר רבה (ר"ה לד:) אמר הקב"ה אמרו לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיבא לפני זכרוכם לטובה, ובמה בשופר. ומקורו לקמן בדף לב. מנין שאומרים מלכיות זכרונות ושופרות? רבי אליעזר אומר: דכתיב שבתון זכרון תרועה מקרא קדש. שבתון זה קדושת היום, זכרון אלו זכרונות, תרועה אלו שופרות, מקרא קדש קדשהו בעשיית מלאכה. אמר לו רבי עקיבא מפני מה לא נאמר שבתון שבות, שבו פתח הכתוב תחילה? אלא שבתון קדשהו בעשיית מלאכה, זכרון אלו זכרונות, תרועה אלו שופרות, מקרא קדש זו קדושת היום. מנין שאומרים מלכיות? תניא, רבי אומר: אני ה' אלקיכם ובחדש השביעי זו מלכות. רבי יוסי בר יהודה אומר: אינו צריך, הרי הוא אומר והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם. שאין תלמוד לומר אני ה' אלקיכם, ומה תלמוד לומר אני ה' אלקיכם - זה בנה אב, לכל מקום שנאמר בו זכרונות יהיו מלכיות עמהן.

ולפי שהמקורות הם מן התורה וגם לומד מבנין אב, מלמדים שאמירת מלכיות זכרונות ושופרות היא דין דאורייתא. וגם נמצא מפורש בסוגייתנו: אם אינו תוקע למלכיות - למה הוא מזכיר? - למה הוא מזכיר? רחמנא אמר איזכר! מניסוח זה של הגמרא נראה שיש דין מן התורה הוא להזכיר את פסוקי המלכיות, וככל הנראה גם את פסוקי זכרונות ושופרות.

אולם יש גמרא מפורשת להפך. דאיתא (לד:) שתי עיירות, באחת תוקעין ובאחת מברכין - הולכין למקום שתוקעין, ואין הולכין למקום שמברכין. פשיטא הא דאורייתא הא דרבנן. לא צריכא, דאף על גב דהא ודאי והא ספק. ולפי מסקנה זה מצוה לילך לעיר שיש ספק שופר, משום שאם נמצא שופר אז מקים את המצות דאורייתא, מלילך לעיר שוודאי מברכין ואין להם שופר כי הברכות הוה רק מצוה דרבנן.

והרשב"א עומד על סתירה זה וביאר דמשום שראו חכמים לומר מלכיות זכרונות ושופרות ואסמכינהו אקרא כדאמרינן בסמוך - עשאום כאלו מן התורה. וגם הרמב"ן על התורה השיג הרש"י ולמד שהפסוקים של מלכיות זכרונות ושופרות הם דרבנן ואסמכתא בעלמא וז"ל אבל הרב רצה לפרש הפסוק שאמר זכרון תרועה ולא אמר

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

יום תרועה והזכיר זכרונות לזכרון ושופרות לתרועה, וכל זה אינו בא כהוגן שכל אלו הדברים אסמכתא בעלמא הם שאין קריאת הפסוקים מן התורה כלל אלא מדברי סופרים הן.

ולמרות זה הריטב"א (ר"ה דף ט"ז) חולק ולמד שכל מה שיש לו אסמכתא מן הפסוק העיר הקדוש ברוך הוא שראוי לעשות כן אלא שלא קבעו חובה ומסרו לחכמים, וזה דבר ברור ואמת, ולא כדברי המפרשים האסמכתות שהוא כדרך סימן שנתנו חכמים ולא שכונת התורה לכך, ח"ו ישתקע הדבר ולא יאמר שזו דעת מינות הוא, אבל התורה העירה בכך ומסרה חיוב הדבר לקבעו לחכמים אם ירצו כמו שנאמר ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך. ולפי דבריו צריך לומר שיסוד המצוה היא מדאורייתא אולם משום שנתן לחכמים את הרשות לקבוע את הפרטים אז אותו מצוה גרוע משופר ומשום כך טוב ללכת לעיר שיש ספק שופר שאם יש שופר בעיר אז מקים מצוה דאורייתא שפרטיו מפורש בכתב מללכת לעיר שיש ברכות ואף על פי הברכות הם מצות דאורייתא, לא כאותו דרגה של שופר משום שפרטי הדינים של הברכות ואיזה פסוקים צריך לזכור נתן ביד חכמים לקבוע.

אבל הגרי"ד סולוביצ'יק (הררי קדם, סימן כ"ט) מצא דרך שונה ומחודש ליישוב הסתירה. ונראה לתרץ דבמקום שיש בו תקיעת שופר אז גם אמירת הפסוקים וקריאת המקראות מהווים קיום דאורייתא של זכרון תרועה. אבל הא דאיתא בגמרא דברכות הם רק מדרבנן, זהו משום דבאותו מקום הברכות הם בלא התקיעות. אבל כשהקריאה באה יחד עם תקיעת שופר יש בה קיום דין מן התורה. ודברים אלו מאוד מטעים. אבל עדיין צריך להבין מה הקשר בין התקיעות להברכות ואיך שייך לומר שהתקיעות מעלה את הברכות מדין דרבנן לדין דאורייתא.

סוד מספר הפסוקים

וכדי להבין דין זה צריך להתחיל בהבנה במהות כמות הפסוקים. איתא במשנה (לב.) אין פוחתין מעשרה מלכיות, מעשרה זכרונות, מעשרה שופרות. רבי יוחנן בן נורי אומר: אם אמר שלש שלש מכולן יצא. והגמרא רצה לדעת מה המקור של מנין הפסוקים. הני עשרה מלכיות כנגד מי? אמר רבי לוי כנגד עשרה הלולים שאמר דוד בספר תהילים. הלולים טובא הו? הנך דכתיב בהו הללוהו בתקע שופר. רב יוסף אמר: כנגד עשרת הדברות שנאמרו לו למשה בסיני. רבי יוחנן אמר: כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם. הי נינהו? ויאמר. דבראשית תשעה הו? בראשית נמי מאמר הוא, דכתיב ובדבר ה' שמים נעשו. ורש"י מסביר שרבי יוחנן למד מבריאת העולם כי בריאת העולם היה בראש השנה. ורב יוסף למד מהעשרת הדברות כי בהר סיני היה קול שופר. ומשום כך יכול

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

ללמוד טעמו של רבי לוי שקפיטל ק"נ יש עשרה הלולים ואחד מהם יש קשר לשופר שנאמר הללוהו בתקע שופר.

והגמרא מביא דין נוסף שלא די לומר עשרה פסוקים אלא שצריך פסוקים מכל חלקי התנ"ך. תא שמע, דתניא: אין פוחתין מעשרה מלכיות, מעשרה זכרונות, מעשרה שופרות. ואם אמר שבע מכולן יצא, כנגד שבעה רקיעים. רבי יוחנן בן נורי אמר: הפוחת לא יפחות משבע, ואם אמר שלש מכולן יצא, כנגד תורה נביאים וכתובים. ואמרי לה: כנגד כהנים לויים וישראלים. אמר רב הונא אמר שמואל: הלכה כרבי יוחנן בן נורי. ולפי מסקנת הגמרא נמצא שצריך לומר שלושים פסוקים, עשר בעבור מלכיות, עשר בעבור זכרונות, ועשר בעבור שופרות. ובכל עשר צריך לומר לכל הפחות שלושה פסוקים מן התורה ושלושה מנביאים ושלושה מכתובים. אלא שאם אמר רק שבע פסוקים (שהוא סך הכל עשרים ואחד בעבור מלכיות זכרונות ושופרות), או לכל הפחות שלושה פסוקים מן התורה ומנביאים ומכתובים (שהוא סך הכל תשע בעבור מלכיות זכרונות ושופרות) אז יצא.

וכמו כן נפסק להלכה בטור (א"ח סימן תקצא) אין פוחתין מיל פסוקים שמלכות בכל אחד מהם ומיל זכרונות ומיל שופרות ורבי יוחנן בן נורי אמר אפי' לא אמר אלא ג' מלכיות וג' זכרונות וג' שופרות כגון שאמר אחד של תורה ואחד של נביאים ואחד של כתובים יצא והלכתא כוותיה ואפי' לא אמר מהם כלום אלא ובתורתך כתוב לאמר יצא. וההיתר של פסוק אחת היא מאת רב חננאל אמר רב (ראש השנה לה.) דאמר רב חננאל אמר רב כיון שאמר ובתורתך כתוב לאמר שוב אינו צריך. והטור (א"ח סימן תקצא) מוסיף שההיתר של פסוק אחד היא רק אם אמר ככתוב בתורתך שאז כולל אותם כולם ביחד שגם נביאים וכתובים מקרו תורה, אבל התחיל פסוק א' של תורה צ"ל עוד א' של כתובים וא' של נביאים. וצריך להבין מדוע צריך פסוקים מכל שלשה חלקי תנ"ך.

ויכול להבין על פי מדאיתא בשבת (דף פח.) דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא: בריך רחמנא דיהב אוריאן תליתאי לעם תליתאי, על ידי תליתאי, ביום תליתאי, בירחא תליתאי. ורש"י מסביר שאוריאן תליתאת זה תורה נביאים וכתובים, לעם תליתאי זה כהנים לויים וישראלים. על ידי תליתאי זהו משה שהוא תליתאי לבטן. ביום תליתאי לפרישה זהו שלשת ימי הגבלה. בירחא תליתאי שהוא סיון החודש השלישי. וכל זה צריכה דרישה דמאי החשיבות של המספר השלישי.

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

ומצאתי פירוש נפלא בספר אמרי ברוך (חלק ו דף כח) מאת מורינו הרב ברוך סיימאן שליט"א שמביא מן השם שמואל (ספר במדבר- שבועות שנת תרעו) וז"ל דהנה צורת האדם היא להיות שלם במחשבה בדיבור ובמעשה. ובליקוטי התורה להרב (בעל התניא) (פ' בהעלותך) שזה נטריקון שם אדם, א' על שם המחשבה מלשון אאלפך חכמה, ד' רומזת לדיבור, מ' רומזת למעשה. ובודאי אדה"ר שהי' יציר כפיו של הקב"ה ומבחר הבריאה היו בו כל שלש השלימויות של מחשבה דיבור ומעשה.. אך בחטא עץ הדטו"ר מצינו שקילקל בשלשה אלו.. והאבות תקנו את חטא אדה"ר כמבואר בזוה"ק ובמדרשים. ויש לומר שאברהם תיקן את פגם הדיבור שבאדה"ר, וכמו שאדה"ר הי' מעותד להמשיך בדיבור את כל באי עולם כנ"ל שאמר להם בואו ונשתחוה וגו', כן הקריא אע"ה שמו של הקב"ה בפי כל ברי'. יצחק תיקן את פגם המעשה במה שהקריב עצמו לקרבן בפועל, יעקב תיקן את פגם המחשבה וכמ"ש ויעקב איש תם שהוא בחי' ביטול השכל להש"י והוא תכלית שלימות השכל. אך הם תקנו רק את אדה"ר עצמו, אבל לתקן גם את כל העולם כולו, לזה נתבקש שתהי אומה שלימה.

אבל במתן תורה היה אז השלמה ותיקון לשלשה חלקי האדם מחשבה דיבור ומעשה, יתבאר דרש הגלילאי, היינו שבשביל שלשה תיקונים הנ"ל זכו למעלות ומדרגות משולשות מקבילות לשלשה תיקונים. "אוריין תליתאי" הוא תורה נביאים וכתובים. תורה היא במחשבה כנ"ל כמ"ש והגית בו יומם ולילה והגיון הוא בלב כמ"ש והגות לבי תבונות. נביאים הם בדיבור כברש"י (פ' וארא) שנביא הוא מגזרת ניב שפתים. כתובים הם בעשי' ונקראו ע"ש המעשה שהוא כתוב בפועל על הקלף. הרי שתורה נביאים וכתובים לא רק שלושה חלקי התורה שבכתב אלמא שהם מראים על השלמה של מחשבה דיבור ומעשה.

וכמו כן "לעם תליתאי" אלה כהנים לויים וישראלים. מחשבה מתיחסת לכהנים, שעבודתם בחשאי ומחשבה פוסלת בעבודתם. דיבור מתיחס ללויים, שעיקר עבודתם היא השירה ועיקר שירה בפה, והעשי' מתיחסת לישראל. "ע"י תליתאי" הם משה אהרן ומרים, נמי יש לפרש, משה הי' בחי' מחשבה ואהרן בחי' דיבור כמ"ש (שמות ד') ודבר הוא לך אל העם והי' הוא יהי' לך לפה ואתה תהי' לו לאלהים, ומרים היא בבחי' העשי' וכמו שנאמר (שם ט"ו) ותקח מרים הנביאה וגו' את התוף בידה. והנה משה שהוא תליתאי לבטן יש בו המעלה השלישית שהיא הגדולה שבמעלות וכוללת כל המעלות שלמטה הימנה. "ביום תליתאי" לפרשה יובן לדרכנו עפ"י מה שהגיד כ"ק אבי אדומו"ר זצללה"ה ששלשה ימי הפרישה הם להכין את גוף ונפש ושכל שמהם תוצאות מחשבה דיבור ומעשה. "בירחא תליתאי" יש לפרש לדרכנו עפ"י דברי המדרש בטעם חודש השלישי כמו גיורת

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

שצריכה ג' ירחי הבחנה, ופירש מהר"ל כדי שיהי' מובדלים לגמרי שהחודש הראשון יש לו צירוף אל לשעבר והשלישי אל להבא והאמצעי העושה הפירוד לגמרי. ולפי דרכנו יש לומר נמי כדי שיהי' פירוד לגמרי בין בגוף בין בנפש בין בשכל שמהם תוצאות מחשבה דיבור ומעשה כנ"ל.

וכוונת כל הדברים אלו היא דשלישי הוא מספר הבדלה מן העבר. וכמו שהשם משמואל (שבועות תרע"א) מביא מאת המהר"ל כי החודש הראשון מצורף להציאה ויש לו צירוף בצד מה למצרים והחודש הג' מצורף למ"ת והחודש האמצעי הוא מפסיק לגמרי שלא יהי' שום קירוב זה לזה. וההבדלה צריך להיות בין במחשבה בין בדיבור ובין במעשה. ואם כן ברור לנו מדוע צריכים לקראות משלשה חלקי תנ"ך בראש השנה כי משהיה בעבר היה בעבר, אבל עכשו אנחנו בריאים חדשים ומשום כך אנו רוצים להמליך את הקב"ה אם מחשבה דיבור ומעשה חדשה. וגם יכול להבין את שיטת רבי יוחנן בן גורי ששלשה פסוקים סגי משום אותו העניין דכח השלשה מאיר על כח ההתחדשות האדם במחשבה דיבור ומעשה.

אלא עדיין צריך ביאור דבשלמא שצריכין פסוקים מהתורה ומנביאים ומכתובים אבל לכאורה הסדר צריך להיות כמו סדר תנ"ך. שנתחיל בתורה ונמשיך לנביאים ומסיימין אם הכתובים. ולמה קוראים את פסוקי כתובים קודם לפסוקי נביאים. ואף על פי שסדר זה מפורש בהמשנה (ראש השנה לב.) דמתחיל בתורה ומשלים בנביא, עדיין צריכין להבין מדוע.

כתובים קודמין לנביאים

ותוס' מרים את קשה זה והקשה וא"ת דבכל דוכתא משמע דנביאי עדיף מכתובים כדאמר (מגילה דף לא.) כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים וה"ק קראי דכתיבי בכתובי ברישא והדר בנביאי? וי"ל משום דקראי דתהלים משלי ואיוב קדמו לנביאים. ולפי תירוצו נמצא שבעבור פסוקים של מלכיות זכרונות ושופרות צריכים להמשיך בסדר תולדאי. ומשום שדוד ושלמה היה קודם לנביאים אחרונים אז נקרא מכתובים ובפרט מספר תהלים קודם לנביאים.

והערוך לנר מדייק בלשון התוס' דלכאורה אין זה מספיק שהרי יהושע שופטים ומקצת שמואל קדמו לתהלים ומשלי? ואין לומר דכתובים קדמו כלם לנביאים דז"א שהרי מגילת אסתר עזרא דניאל ודברי הימים אחרו

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

לנביאים? אבל י"ל בישוב קושית התוס' כיון דהפסוקים שמזכירים מכתובים הם רק מתהלים והפסוקים מנביאים הם מישעיה ירמיה (יחזקאל) זכריה (ועובדיה) לכן מזכיר כתובים קודם לנביאים כיון דדוד קדם לנביאים האלה. ואולי זה ג"כ כוונת התוס' והרא"ש דאמרי לא הזכיר רק מתהלים שאמרו דוד אבל לא ידעתי לאיזה צורך הזכירו דמשלי איוב קדמו לנביאים שאעפ"י דאם ירצה יכול להזכיר גם מאלה פסוקים הלא כמו כן יכול להזכיר ג"כ מיהושע שופטים שמואל שקדמו לכתובים או מדניאל עזרא דברי הימים שאחרו לנביאים.

ואף על פי שעררך לנר מסביר את שיטת התוס' עדיין צריך להבין מדוע לגבי פסוקים של כתובים קוראים דווקא מאת ספר תהילים והלא יש פסוקים הראויים לקראות משאר סדר כתובים? ואף על פי שאינו יכול לקראות מספר דניאל עזרא דברי הימים ומגילת אסתר שהם כתבו אחרי הנביאים אחרונים הלא יכול למצוא פסוק איזו הגון בספר קהלת ומשלי? והרמב"ם פסק (הלכות שופר ג:ח) וצריך לומר בכל ברכה מהן עשרה פסוקים מעין הברכה, שלשה פסוקים מן התורה, ושלשה מספר תילים, ושלשה מן הנביאים, ואחד מן התורה משלים בו, ואם השלים בנביא יצא. והנה הרמב"ם שינה מלשון הגמרא דבעינן שלשה פסוקים מכתובים וכתב דווקא מתהילים. מה הסיבה לכך?

והגר"ד מתרץ (הררי קדם סימן טו) דמהות של תקיעת שופר היא שירה והילול. ויסוד לזה מתהילים (פרק פ"א) דכתיב "הרינינו לאלקים עוזינו הריעו לאלקי יעקב, תקעו בחודש שופר וגו'", הנה מבואר דחיוב תקיעות הוא חיוב שירה ורינה. וכן (פרק צ"ח) בחצוצורת וקול שופר הריעו לפני מלך ה', הרי דשופר הוא שירה ורינה לפני ה'. וטעם הדבר מפורש בכתובים שם "כי בא לשבוט את הארץ" כי ה' מתגלה לנו בכך שהוא (ולא אחר ח"ו) בא לשפוט את הארץ.

ולפי דברי הגר"ד יכול להבין (כמו שמבין הרב גנק בגן השושנים חלק ג' דף ק"ה וגם נמצא בהררי קדם סימן כד) למה פסוקי כתובים קודמים לפסוקי נביאים. דפוסקי כתובים עדיפי דעיקר השירה על ידי פסוקי דוד נעים זמירות ישראל (שמואל ב כג:א). הרי דכל שירות וזמירות הוו דווקא משירות דוד. ומביא ראיה מהרמב"ם בהל' תפילה (ז:יב) ושבחו חכמים למי שקורא זמירות מספר תהילים בכל יום ויום מתהלה לדוד עד סוף הספר. וכבר נהגו לקראות פסוקים לפנייהם ולאחרייהם ותקנו לפני הזמירות והוא ברוך שאמר וברכה לאחרייהם והוא ישתבח. הרי דפסוקי דזמרה הוי דווקא זמירות של דוד המלך. והרמב"ם גם כן פסק (הלכה יג) שאז ישיר יכול לומר אחר

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

ישתבח (ודלא כמנהגנו) משום דשירת הים אינו מפסוקי דוד ובעד פסוקי דזמרה צריכים דווקא מפסוקי דוד שהוא נעים זמירות ישראל. וכמו כן לגבי מלכיות זכרונות ושופרות שהם המילים לשיר של השופר צריכים שהפסוקים להיות דווקא מתהילים. ורק דפסוקי תורה קודמין אף לתהילים דאי אפשר להקדים שום דבר לתורת משה.

והגרי"ד הוסיף עוד ראייה שמהות של התקיעות הם השירה מהגמרא (ראש השנה כח.) דאמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא. ומאי שנא מתוקע להתלמד דהוי מתעסק בעלמא ולא יצא ידי חובתו אפילו אם מצוות אין צריכות כוונה. אלא צריך לומר דמשום שתכלית המצווה של תקיעת שופר היא השירה ואז אם תקע לשיר יצא, כי אף על פי שחסר בכוונת המצווה מכל מקום הוא תוקע לשם שירה ככל תקיעת שופר. ולמעשה רש"י פסק שאף אם תוקע רק לשורר ולזמר ואין שום קשר של מצות או דבר רוחני כלל יצא. אולם הרבינו חננאל פירש כגון הא דכתיב הללוהו בתקע שופר שתוקעין להלל. ואם כן מי שתקע בכוונת דבר רוחני (ולא לשם מצות שופר דודאי יצא) אז יצא כי צריך רק שתקעה יהיה תקעה של שירה ושמחה.

ולפי דברינו נמצא דפסוקים של מלכיות זכרונות ושופרות הם המילים של שירת השופר. והמילים אם תקיעת השופר, שהיא שירת הכלי, יש לנו צירוף של שירה בכלי ושירה בפה ביחד. ואם כן נבין מדוע אם יש עיר שיש רק הברכות אין זה אלא דרבנן. כי התקיעות והברכות אינו שתי מצוות נפרדים אלא שהפסוקים הם המילים להניגון של השופר, ואם אין כלי שיר אז אף על פי שיש המילים השיר אינו שלם. וכמו שיר של אקפלה שיש היתר לשמוע בתוך ספירה ובין המצירים כי אין כל כך שמחה בשיר של אקפלה, כמו כן אף אם אומרים הברכות והפסוקים אם אין שופר אין שמחה. אבל מלבד מצות השיר של שופר יש קיום של מצות תקיעת שופר שהוא דאורייתא ומשום כך טוב ללכת לעיר שיש שופר מעיר שיש ברכות. ואף על פי שעיקר שירה בפה אם אין לנו הכלי זמרה, דהיינו השופר, אז השיר אינו שלם ואין בו כל כך שמחה.

ויש להביא עוד ראייה דמלכיות זכרונות ושופרות הם בגדר זמירות ושבח להקב"ה מהא דהתפילה של אוחילה. דהרמב"ם (בסדר תפילות נוסח הברכות האמצעיות) מביא שאחר עלינו בין בתפילת יחד ובין בתפילת אומרים אוחילה לקל אחלה פניו אשאלה ממנו מענה לשון אשר בקהל עם אשירה עוזו אביעה רננות בעד

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

מפעליו. והקשה ברור דאיזה שירה מבקשים מהקב"ה להקשיב. אלא צריך לומר דהשירה היא הפסוקים של מלכיות זכרונות ושופרות שאומרים אם השופר בקרוב.

וכל זה קו ונקי אבל יש עוד שאלה שצריך לעיין בו. דמה ענין המספר עשר לגבי שירה. דבשלמא לומדים החיוב של עשרה פסוקים של מלכיות זכרונות ושופרות מהעשרה הלולים שאמר דוד. אבל מדוע דוד משבח את הקב"ה בדווקא עשרה הלולים?

סוד העשר

ונקדים לעיין איפה מצינו את המספר עשר. יש לנו עשרה מאמרות שנברא העולם, עשרה דורות בין אדם לנח, עשרה דורות בין נח לאדם, עשרה מכות שהביא הקב"ה על מצרים, עשרת הדברות, ועשרת בני המן. וגם יש לנו דין שאין פותחים בעשרה פסוקים בבית הכנסת וכל דבר שבקדושה לא יהיה פחות מעשרה. ומה הסוד של המספר עשר?

איתא במגילה (כא:): הני עשרה (פסוקים שקוראים בתורה) כנגד מי? אמר רבי יהושע בן לוי: כנגד עשרה בטלנין שבבית הכנסת, רב יוסף אמר: כנגד עשרת הדברות שנאמרו למשה בסיני. והקשה תוס' והרי פרשת עמלק דליכא אלא תשעה פסוקים? י"ל דשאני פרשת עמלק דסידרא דיומא הוא ומפסיק ענינא ביה ומש"ה אין לחוש דהכי נמי אמרינן לקמן (דף כג.) דאין מפטירין פחות מכ"א פסוקים והיכא דסליק ענינא קורין שפיר בפחות. ולפי דבריו נלמד שאין ענין שיהיה דווקא עשרה פסוקים אלא שצריך להשלים הבנת הענין ואם סליק ענינא בפחות מעשרה פסוקים, כמו בפרשת עמלק, אז יכול להפסיק.

ויש להקשות דאם כן מדוע הגמרא לא אמר שהשיעור היא להשלים הענין ומדוע צוה לקראות עשרה פסוקים? ומתרץ הרב גנק (גן השושנים חלק א סימן מז) דמה דאמר רב יוסף דעשרת הפסוקים כנגד עשרת הדברות הוא משום שבאמת כשקוראין בתורה אין לנו היתר להפסיק עד שיקרא ענין שלם, אבל בלא קרא ענין שלם נחשבת קריאת עשרה פסוקים כאילו קרא ענין שלם, וזה נלמד מעשרת הדברות, שהרי מצינו להגאונים וראשונים יסוד שיש לכלול בתוך עשרת הדברות כל תרי"ג מצות התורה. וכן עשרת הפסוקים מרמזים לענין יותר רחב ובקריאתם הוי כאילו קרא הענין בתורה בשלימותו.

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

וכן יש להבין מהדמיון לעשרה בטלנין שהרי במשנה שם (דף ה.) מבואר שכל עיר שאין בה עשרה בטלנין לא חשיב עיר והיינו שצריכים בכל עיר עשרה בטלנין הבטלים כל היום לתפילה ולתורה והם ניזונים משל צבור ודינם כשלוחי העיר הרי שכוח השפעתם להי' בטלנים מתפשט לכל אנשי העיר וגם מזה רואים שעשרה חשיב מנין מתפשט ומתרחב לכל העיר. וזה היסוד של מנין עשרה שחשוב צבור דבאמת לצבור בעינן נוכחות של כל כנסת ישראל אלא שהדין מחשיב עשרה כנוכחות כל כנסת ישראל וכן נראה מדברי הרמב"ם פ"ח מתפלה ה"ה וז"ל שכל עשרה מישראל הם הנקראים עדה עכ"ל. חזינן מזה דע"י מנין עשרה יש נציגות של כל עדת ישראל וכן במנין עשרה פסוקים בביהכ"נ נחשב כאילו קרא ענין שלם. וזהו גם מה דקאמר ר' יוחנן כנגד עשרה מאמרות דע"י עשרה המאמרות כילל הקב"ה כל יסודי הבריאה הרי שעשרה מאמרות אינם ענין מצומצם אלא סמל להיקף כל הבריאה.

ולפי דבריו נמצא שהמספר עשר היא גודל מדגם מתאים. ואם יש עשרה ממשוה אז יכול ללמד על כל דבר אחר של אותו מין ולומר שהם כמו העשרה שלפנינו. ואם כן מבין מדוע קוראים דווקא עשרה פסוקים של מלכיות זכרונות ושופרות. דאם קרא רק תשעה אז אינו יודעים בוודאות שהקב"ה מלך והוא זוכר אותנו ביום הדין כשתוקעין בשופר. ואם כן אינו צריך אחד עשר פסוקים כי המציות כבר קבע בפסוק העשירי. וזה הכח של המספר עשרה. דאם יש רק תשעה אז יש לנו הוכחות וראיות לאיזה דבר, אבל העשירי מחזק את מציות לחוק ולא יעבור. ומשם נבין מדוע דווקא יש עשרה דורות בין אדם לנח ונח לאברהם. כי כל דור יכול לשנות מדור הקודם אבל כשיש עשרה דורות שהם מנהיג באותו מעשה אז יש לנו חזקה שזה יהיה מה שיהיה ואין יכול לשנות.

ואתה כשמגיע להבנה זו יכול להביט בדבר ותראה את מהות הענין. וכל הספיקות כולם פזרים ואמת ברור לפניו. והבנה זו מביא את האדם לשמחה ולשיר. כי כל זמן שיש לאדם דאגות אין ללב ישוב הדעת להיות בשמחה. וחבירי הרב יוסף שווארץ שליט"א הראה לי שהמילה שיר מתורגם לצמיד או רצועה סביב הצוואר. וכמו דאיתא בשבת (נא:): במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה? יוצא הסוס בשיר. ורש"י מסביר דהשיר כמו אצעדה סביב צוארו, וטבעת קבוע בה, ומכניסין בו רצועה או חבל ומושכין הבהמה. כי הצמיד היא מעגל סגור ולקבץ את הכל. וכמו דאינו יכול לשים שיר על הבהמה לחצאין וצריך לקשור סביב לכל צוואר החיה, גם כן אינו יכול לשר שירה אלא מתוך שמחה וצריך להסיר את כל הספיקות ולאסוף את כל הבהירות לפני שיגיע למצב של שמחה.

ליקוט והשיב לב אבות

תשרי תשפ"א

וזה לכאורה טעם דמה שאנו מקדשין את האשה היום בטבעת כי תחת החופה יש ההבנה והבהירות שזה השידוך הנכון בלי שום ספקות.

ואם המספר עשר נלמד על וודאות הענין וסלוק כל האבעיות אז נבין מדוע מספר זו מעיד על העולם הבא. דאיתא בירושלמי (חגיגה י.) בשתי אותיות נבראו שתי עולמות העולם הזה והעולם הבא אחד בה"א ואחד ביו"ד. מה טעמא? כי בי-ה' צור עולמים. ואין אנו יודעין אי זה נברא בה"א ואי זה מהם נברא ביו"ד אלא מן מה דכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם? בה"א בראם הוי העולם הזה נברא בה"א והעולם הבא נברא ביו"ד. וכמו כן בבבלי (ערכין יג:) כנור של מקדש של שבעת נימין היה, שנאמר: שובע שמחות את פניך, אל תיקרי שובע אלא שבע; ושל ימות המשיח שמונה, שנאמר: למנצח על השמינית, על נימא שמינית; של עולם הבא עשר, שנאמר: עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכנור, ואומר: הודו לה' בכנור בנבל עשור זמרו לו שירו לו שיר חדש!

ויש לנו להוסיף תבלין לדבריו מיום השמחה עצמו דהיינו יום הפורים. דרש רבי שילא איש כפר תמרתא (מגילה טז:) כל השירות כולן נכתבות אריח על גבי לבינה ולבינה על גבי אריח, חוץ משירה זו (עשרת בני המן) ומלכי כנען, שאריח על גבי אריח, ולבינה על גבי לבינה. מאי טעמא? שלא תהא תקומה למפלתן. והקשה ברור מה ענין שירה אצל עשרת בני המן. ולפי מה שדיברנו הקשר נלמד מספר עשרה. דעשרה מעיד על השמדה מוחלטת בזרעו של עמלק ומשום כך ראוי לשירות ותשבחות.

ואחרי ככלות הכל יש לנו הבנה חדשה למלכיות זכרונות ושופרות. דפסוקים אלו לא רק סתם ביטויים בשמונה עשרה אלא שהם מילים להשיר הנפלא של השופר. וכשאומרים פסוקים אלו אנו רואים בראיה שלימה שהקב"ה מלך ומלכותו בכל משלה.

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

Divrei Torah in English

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

What is our Focus on Rosh Hashana?

Yosef Moskowitz

A common approach to the Yom Tov of Rosh Hashana seemingly is one of trepidation and awe. Is this really the focus that Hakadosh Baruch Hu wants us to have on as we enter the new year?

As we enter the Yomim Noraim I would like to shift our focus of the entrance of Yirah and veer it towards Ahava. The essence of Rosh Hashana is all about glorifying our Creator and King. The idea of touting Hakados Baruch Hu to begin our new year and set the tone is a great example of true Ahava. Hashem is seeking our love and we can reciprocate to Hashem, who constantly gives, by the simplest form of acknowledgement that He is Echad U'shimo Echad.

The Ramchal provides guidance as to how we can reorient ourselves to think constantly about Hashem. In Chapter 19 of Mesilas Yesharim ("On the Elements of Chassidus"), he describes the chassid as one who seeks to magnify and increase the honor of the Master, blessed be he, in everything that he does. When he performs a mitzvah, it is with the awareness that every time we obey Hashem's commands, His honor is increased. The idea that the Ramchal brings down is a tremendous mindset we can have as we establish our goal to "set the table" for the coming year. By shifting our drive into doing more to be davuk to Hashem that commitment can only be cemented by honoring Hashem in the most meaningful way possible. Throwing ourselves into our relationship with Him by doing mitzvos exemplifies and illustrates our desire to glorify Him the way he deserves.

The third mitzvah in Sefer Hamitzvos that the Rambam presents to us is על אהבתו יתעלה – 'concerning love of Him, the exalted.' This love, Rambam tells us in the very last halacha of Hilchos T'shuvah, is total and complete devotion to exclusion of all else, as the Torah itself tells us to love G-d 'with all your heart and all your soul.' My understanding of the Rambam here is when we take our actions and apply it towards Avodas Hashem in a way that knows no

bounds enables us to take our relationship with Hashem and put it on a pedestal that would increase our closeness to levels we could not even imagine reaching. Rosh Hashana is an opportunity that was given to us to focus on the greatness of our Creator and stop, focus and appreciate all that has been given to us. Glorification is an acknowledgement of ahava and dvekus wrapped into one.

Sefer Hachinuch makes a comparison to human desire. Our tradition tells us that all earthly attributes are a reflection of higher, spiritual states and truths. The Chinuch says that one's preoccupation with love of God is like one's anticipation for the fulfillment of desire that one experiences when arriving home. The Neshoma indeed comes from G-d, and Ramchal and others tell us that in fact the greatest inner longing we have, a longing of the soul, is to restore the closeness to Hashem. This longing is an expression of love of God. This, of course, is in the manner of the deep longing that Shlomo Hamelech describes in Shir Hashirim. The Chinuch is giving us that road map and feeling of how to approach Rosh Hashana. Yes, it is a time of awe and fear in that but that should not overshadow how excited we should be with the realization of has been given to us and the opportunities presented ahead to serve Hashem and be close to him.

Let us enter the New Year with an approach of overwhelming Ahava and an excitement to not only reserve the Yom Tov to express our excitement as Hashem Hoo Ha'Elokim but carry that with us l'oilem va'ed. As its stated in the Seforim Hakedoshim, the importance of Kirvas Elokim and sustaining that, then B'ezras Hashem may that enable us to bring Mashiach Bmheira Vyamenu Amen!

Lesson of the Luz Bone

Eldad Yusupov

I read a דבר תורה in a Sefer called אמרי נועם which is compiled with teachings from הרב יורם ויקרא את שם המקום פסוק. The פסוק says עצם הלזו. In פרשת ויצא, אברגיל. When יעקב אבינו awakens from his dream and feels the holiness of the place he calls the place "בית א-ל", but the תורה notes that first it was called לזו.

There is a מדרש that discusses the powerful properties of the bone called לזו (the first cervical vertebra) which is located at the top of the spinal column. It mentions that this specific bone is indestructible no matter how hard one will try to destroy it either by hammering, burning or even grinding. It is from this bone that ה' will stand a person up and revive him back to life in תחית המתים.

When אדם הראשון ate from עץ הדעת his entire body enjoyed from the forbidden tree. Subsequently אדם הראשון brought death to the world. The לזו was the only bone that did not enjoy and therefore did not have a דין כליה -to be destroyed. The לזו represents the removal of oneself from the pleasures of this world, with the ultimate goal of עץ הדעת לחטא.

יעקב אבינו was teaching us that the only way he was able to feel the קדושה and see the things he saw in his dream was because he rid himself of all the pleasures of this world and obtained the power of the לזו, and in turn revived his entire body and made a לחטא. Once this was accomplished, he was worthy of accepting and sustaining the שכינה in that holy place he called בית א-ל. He created a home / משכן for ה' שכינת ה'.

Another noteworthy detail he mentions about the לזו is that the לזו only enjoys from the סעודה עצם. This meal has the power to strengthen a person through the effect it has on the מלווה מלכה.

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

הלוי. On a personal note this raised my awareness and inspired me to try and make a small weekly. סעודת מלווה מלכה

The Secret to Viduy Yom Kippur

Yoni Kirschner

In Parshas Ki Sisa we read about the troubling events of the חטא העגל. Rav Sholom Schwaradron points out that there were distinct sins that occurred during this event. There was the obvious sin of worshipping the calf, but there was a more latent sin and that was not listening to the mussar of Chor when he called for the people to stop.

If we take a look at the pesukim (in פרק לב) closely we see which of the two sins were worse.

(ז) וינדבר יקנוק אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים

(ח) סרו מהר מן הדבר אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלית מארץ מצרים

(ט) ויאמר יקנוק אל משה ראייתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא

(י) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול

The first two pesukim seem to highlight the Avodah Zara that was being worshipped. Hashem notifies Moshe of this and tells Moshe to go down from the mountain. Besides from going down to deal with the issue, we don't see any other reaction from Hashem.

The last two pesukim highlight the Mussar of Chor that was not being listened to, and it's on that Hashem threatens to destroy the Bnai Yisroel and start fresh with Moshe. Rashi clarifies this by understanding the phrase ערף as literally Bnai Yisroel turning their backs on those who tried to dissuade them from worshipping the calf.

While it might be troubling at first to think that it is worse to not accept Mussar than to worship Avodah Zara it is a clear pasuk in Yermiyahu (ב:לה)

הגני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי

Hashem states that He will take up judgement not on one who sins, but on who sins but says he did not sin. For after a person sins, if he is honest with himself and recognizes his mistake, that internal judgement is sufficient and doesn't require an immediate judgement from Hashem. Hashem will wait and allow the individual to do Teshuva. However, if the individual doesn't even acknowledge the sin, obviously there is no avenue to Teshuva and Hashem will judge him immediately.

The Two Viduys

The Rambam in the first Halacha in Hilchos Teshuva lists the lengthy recipe for Teshuva:

כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני הא-ל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים, וידוי זה מצות עשה, כיצד מתודין אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה, וזהו עיקרו של וידוי, וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה, הרי זה משובח

One must first recognize and verbalize his sin, כך וכך. This is followed by showing remorse for his sin, נחמתי ובושתי במעשי. And then concluding with promising not to do it again, ולעולם איני חוזר לדבר זה. The Rambam concludes that this three-step process is called Viduy.

However, the Rambam appears to contradict himself in the next Perek (הלכה ה).

הוידוי שנהגו בו כל ישראל אבל אנחנו חטאנו והוא עיקר הוידוי, עבירות שהתודה עליהם ביום הכפורים זה חוזר ומתודה עליהן ביום הכפורים אחר אע"פ שהוא עומד בתשובתו

Here the Rambam offers a much more abridge version of Viduy. In this version, one needs to only acknowledge that he sinned. He does not need to verbalize which sin, and certainly there is no requirement to express regret for the sin nor is there a requirement to promise to change. This is a clear contradiction to the Rambam highlighted earlier. Additionally, the Rambam requires one to perform Viduy on sins from prior years that he already did Teshuva from. Why is that required?

Rav Shwardon explains that there are two separate concepts of Viduy. There is the requirement of Viduy that is a crucial function in the Teshuva process. As part of the Teshuva process one must go through the long path of recognizing, identifying and confessing his sin. This is followed by showing remorse for the sin and committing to not do it again. However, there is a second concept of Viduy and that is called Viduy Yom HaKippur. This is highlighted by the Rambam a Halacha earlier.

יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכפורים

Yom Kippur is a time for Teshuva but also for Viduy. Isn't Viduy a crucial component of Teshuva? Why does the Rambam break it out separately?

Viduy is the Chiropractor for our Soul

We know Yom Kippur is the day we received the second Luchos and as result the day has redemptive powers over the חטא העגל. At the חטא העגל there were clearly two sins, as we outlined above, and therefore Yom Kippur comes and we try to rectify them. For the sins we did over the past year we are required to do Teshuva. However, lest we think that there are no

sins to repent from, we are reminded that our ancestors refused to acknowledge their own sins also. They exhibited the Middah of being קשה ערף, of not turning around and hearing the call of Mussar. Therefore, we have a special requirement of Viduy Yom Kippur. The point of which is to acknowledge our prior shortcomings in an attempt to humble ourselves and open our hearts to the words of Mussar. We might not have sinned this past year, but sinning is in our DNA and therefore we need to remind ourselves that we can trip up and we need to be alert for that. For worse than sinning, is not noticing you even sinned.

With this we can explain why we spend so much time on Yom Kippur repeating the Viduy ten times. Isn't one sincere Viduy enough? One sincere Viduy can affect a proper Teshuva, but to open our hearts to change our Middos so that we should be sensitive to the words of Mussar, that requires a full day's worth of confession.

This also explains why we have the Minhag to sing the Viduy out loud. After all, shouldn't we be embarrassed by all our sins? Based on what we have explained, we are not just confessing our sins on Yom Kippur, we are working on our Middos, and Middos are easier to change when in a group. So everyone sings together and acknowledges we all have sinned, and therefore we all need to do a better job of listening to and learning Mussar.

With this we can explain a troubling Pasuk and Rashi in Parshas Ki Savo. The Torah tells us that when we bring the Bekurim to the Kohain, we should bring it to the Kohan that is in our days. Rashi explains that there is no Kohain to bring it to other than the Kohen in your generation. Why does the Pasuk highlight that the Kohain should be in our days and what is Rashi adding?

The truth is, the Torah and Rashi say a similar idea in Parshas Shoftim, about going to a judge to resolve a dispute. You must go to the judge that is in your days. However, by a judge one

could understand the hesitancy. The judge in my generation might not be the brightest or most scholarly and therefore perhaps it is better to resolve this dispute based on archived text law from previous generations. However, the Kohain is just receiving these Bekurim. It does not matter how smart or holy he is compared to future generations.

The Ksav Sofer explains that one might think that he is a Talmid Chochim and the Kohain is an ignoramus. So why should I have to give him these presents? Therefor the Torah is highlighting to us that his great ancestors did not partake in the חטא העגל and as a result he received the Kehuna. I might be the biggest Talmid Chochim but the fact that my ancestors partook in the חטא העגל, that sin is still in my DNA. For like genes, Middos are passed down from generation to generation and while we all try and work on ourselves there are latent behaviors that are always looking to creep out.

As Rashi highlighted earlier, the Bnai Yisroel exhibited a stiff neck by not looking back to Chor who was calling at them to stop. On Yom Kippur we, figuratively, look back at our past, at our shortcomings, and try to remind ourselves that we too have stumbled in the past. As a result, we acknowledge we are not perfect and therefore we bow our heads and open our ears to the words of our Rebbeim, spouse and friends as they try and help us grow to higher levels of Torah and Mitzvos.

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

Stoking Coals Under a Pot Belonging to a *Nachri*

Yehuda Rubel

The Rama in Siman Yora Deia, Siman 87, Sif 6 lists a number of “Chumras” relating to issues of Basar B’chalav. The first of these “Chumras” is that a person should not stoke a fire (or coal) that is underneath a pot of a Nachri because a Nachri sometimes cooks meat and sometimes cooks milk in this pot and by stoking it one will come to cook milk and meat together, which is an Issur De’oraysa.

The Achronim grapple with the question of why this is only considered a “Chumra” of the Rama and not codified as a Halacha and Issur? It would seem that the act here is one of Bishul Basar B’Chalav and should be an Issur and not only a “Chumra”. Rabbi Aryeh Lebowitz suggests three explanations for why the Rama only considers this to be a “Chumra” and not Issur Be’halacha.

- 1.) Ta’am K’ikur – one explanation of why this is only considered a “Chumra” is that there isn’t really Basar and Chalav being cooked together here. There is no actual meat or milk in the pot that is being cooked. The only thing that may be cooking together now are the Bliyos that are in the walls of the pot. Since the Bliyos are only a Ta’am, this would fall under the Machlokes of whether Ta’am is considered Deoraisa or Derabanan. Since it is possible that Ta’am is only on a Derabanan level, perhaps that is why the Rama considered this case to be a “Chumra” only (there is no Issur of Bishul on a Derabanan, only an Issur of Achilah). Although the Gemara says that when it comes to Basar B’chalav, everyone holds that Ta’am K’ikur is Deoraisa, that is referring to where there is a flavor of actual milk in a piece of meat, so there is actually something that is Be’en. In our case, on other hand, there is nothing that has any Mamashos since we are only dealing with a case of Bliyos. For this reason, it is possible that the Rama classifies this case as a “Chumra” only.

2.) Davar She'eyno Miskaven – R' Akiva Eiger explains that perhaps this is only a “Chumra” because stoking the coal is a Davar She'eyno Miskaven – we don't know whether there was milk or meat that was ever cooked in this pot, so doing the act of stoking the coal under the pot MAY or MAY NOT lead to an Issur of Basar B'chalav. However, there are a couple of issues that R' Akiva Eiger raises in classifying this act as a Dava She'eyno Miskaven:

- a. The first issue is whether we can say that Davar She'eyno Miskaven applies to matters outside of Hilchos Shabbos. The reason why one would think that the application of Davar She'eyno Miskaven is limited to Hilchos Shabbos is because Melacha on Shabbos requires a Meleches Machsheves and so the applicability of Davar She'eyno Miskaven (and the Machlokes Tanayim over whether a Davar She'eyno Miskaven is permissible or not) would only be relevant for Shabbos, where Meleches Machsheves is required. However, there are many places in Shas that apply the concept of Davar She'eyno Miskaven to cases outside of the realm of Hilchos Shabbos.
- b. Even assuming that Davar She'eyno Miskaven applies to matters outside of Shabbos, R' Akiva Eiger is unsure whether this case would be considered a Davar She'eyno Miskaven altogether. He explains that a typical case of Davar She'eyno Miskaven (the classic case of dragging a bench over soil on Shabbos) involves a Safek over what will happen in the future, a Safek Lehaba – maybe the bench will create a ditch in the soil or maybe it will not. In our case, on the other hand, the Safek is about past facts, a Safek She'avar – maybe there was at some point meat and/or milk cooked in this pot or maybe not; but if there was meat or milk cooked in the pot, then for sure stoking it will be an issue. In such a case, says R' Akiva Eiger, it is no longer a Davar She'eyno Miskaven, which would be permissible, but rather a Safek

Psik Reisha. We know that everyone holds that a Psik Reisha is an Issur De'oraysa, so a Safek Psik Reisha would be considered a Safek De'oraysa. By a Safek De'oraysa we should paskan L'chumra and perhaps this case of the Rama should not be considered a "Chumra" only.

- i. The Taz in Hilchos Shabbos disagrees with R' Akiva Eiger. He discusses a case where one closes a box on Shabbos where perhaps there is a fly in there and by closing the box one would be doing the Melacha of trapping on Shabbos. The Safek in this case is not whether the act of closing the box will cause a Melacha to be done, a Safek Lehaba. Rather, the Safek is whether there is currently a fly in the box, similar to the pot of milk/meat, which is a Safek She'avar. Yet, the Taz says that it is permissible to close the box because it is a Davar She'eyno Miskaven. This seems to be in contrast to the opinion of R' Akiva Eiger who would deem this a Safek Psik Reisha. In fact, the Beur Halacha in Hilchos Shabbos brings down this Machlokes between the Taz and R' Akiva Eiger when discussing the case of trapping the fly on Shabbos.
- ii. The Nekuda of the Machlokes between R' Akiva Eiger and the Taz is understanding why a Davar She'eyno Miskaven is Muttar and why a Psik Reisha is Assur. R' Elchanan has a well-known piece in Kovetz Shiurim (relating to Kesubos Daf 6) where he lays out a Chakira in understanding the interplay between a Psik Reisha and a Davar She'eyno Miskaven. The first Tzad of the Chakira is to say that a Psik Reisha, which makes the prohibited action inevitable, is considered as if one has the prohibitive Kavana in doing the act since he **knows** that the outcome will happen, so it would no longer be

considered a Davar She'eyno Miskaven. The second Tzad of the Chakira is to say that the idea of Davar She'eyno Miskaven is that there is a separation between the action and the result and the Kavana is only on the action and not on the result, which makes the act permissible and a Psik Reisha now fills that gap and makes the action and the result one and the same, so the Kavana to do the action is as if there is a Kavana for the result itself. R' Elchanan uses this Chakira to explain a Machlokes between the Aruch and Tosfos. The Aruch holds that a Psik Reisha Delo Nicha Lei is Muttar and Tosfos holds that it is Assur Derabanan. If we say like the first Tzad of the Chakira that a Psik Reisha acts as if the person has the prohibitive Kavana since he knows the outcome, so then in a case where it is Lo Nicha Lei, not good for him, then we know that he does not, in fact, have the Kavana in such a case and such a case will be Muttar, like the Aruch. However, if we say that a Psik Reisha bridges the gap between the action and result, so then even if it is not good for him, he still has Kavana on the prohibitive result and such a case will be Assur, like Tosfos. This Chakira can also help explain the Machlokes between R' Akiva Eiger and the Taz. If we learn like the first Tzad of the Chakira that the Psik Reisha makes it as if the person has the Kavana since he knows the outcome, in our case the person does NOT actually know the outcome since there is still a Safek of maybe there is a fly in the box / meat/milk in the pot and maybe not, so that is why the Taz says that it is still like a Davar She'eyno Miskaven and Muttar. If we learn like the second part of the Chakira that the Psik Reisha bridges the gap between the action and the result, in our case the gap would be bridged as well if the fly is in fact in the box /

Bliyos in fact in the pot – therefore, it would still be a Safek on a Deoraysa and is why R' Akiva Eiger would say that such a case is not like a Davar She'eyno Miskaven and is therefore not Muttar.

- 3.) Psik Reisha Delo Nicha Lei – a third possible explanation as to why stoking the coal is only a “Chumra” is because it is possible to say that it is a Psik Reisha Delo Nicha Lei – a Psik Reisha that would have an undesirable outcome. As mentioned earlier, there is a machlokes between the Aruch and Tosfos on whether a Psik Reisha Delo Nicha Lei is Muttar or Patur, Avul Assur. The Aruch compares a Psik Reisha Delo Nicha Lei to a Davar She'eyno Miskaven and holds that it is therefore Muttar completely and brings a number of proofs from cases outside of Hilchos Shabbos to support this idea. Since we earlier established that Davar She'eyno Miskaven may be applicable to all places in Torah and not only limited to Hilchos Shabbos, it would be possible to say that our case of stoking the coal would be completely Muttar. According to Tosfos, however, a Psik Reisha Delo Nicha Lei is more akin to a Melacha She'eyno Tzricha Legufa, which is Patur, Avul Assur. Additionally, we don't find the applicability of Melacha She'eyno Tzricha Legufa outside of the realm of Hilchos Shabbos and therefore would say that a case of Psik Reisha Delo Nicha Lei that is not related to Hilchos Shabbos would be completely Assur and Chayuv. Although we generally paskan like Tosfos against the Aruch, since stoking the coal is a Psik Reisha Delo Nicha Lei, it is possible to say that the act would not be Assur (like the Aruch) and so the Rama held this only to be a “Chumra”.

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

Three Kabbalos From This Past Year

Ari Szafranski

Over the course of the last couple months we have all had a lot of time to introspect and delve into our Avodas Hashem. I wanted to share three thoughts that came to me and the Kabbalah I took upon myself. Hopefully, this will lead you to be inspired and take on your own Kabbalos as a way of enhancing and improving your Avodas Hashem.

- Bein Adam L'Chavero – Unfortunately, during the past year we had a lot of people sitting shiva and, due to the social distancing requirements, most shivas were held via Zoom and other video-conferencing tools. One of the things that always intrigued me, even pre-Covid, was that aveilim focus on all the good things the niftar did. This got me thinking that it's very sad that during a person's life we don't always speak so highly about him, but when he passes away we stress the glowing attributes. Of course, this doesn't have to be the case. We should try and speak good things about everyone all the time. Leaving a shiva call always leaves us inspired by the stories of the niftar, but those stories happen every day and we don't need to wait until a tragedy r'l to share them. Let us all try to highlight the good in everyone and be inspired by the wonderful acts of regular people that takes place every day.
- Bein Adam L'Makom – Rav Ephraim Wachsman, in a schmooze, impressed the idea of accepting all challenges and difficulties with love. This year, we all experienced various yesurim. Whether they were physical, mental, psychological or emotional, this year brought upon us all challenges we never had to face in the past. But we know everything Hashem does is for the good. Of course, we can't always see the bigger picture but we have to recognize that there is a master plan behind all the chaos and uncertainty. This is extremely challenging during difficult yesurim, however we all

experience smaller yesurim where we can try and focus on this. Whether it is stubbing your toe, or a papercut, we should try and not complain about the pain but appreciate that somehow this small issue is part of Hashem's master plan and we get to play a role in the big story. Imagine being happy not just when good things happen, but even when bad things happen. If you wrap your minor tzaros in Ahavah, you end up living even the more difficult days with a Simchas Ha'Chayim, because you realize that everything Hashem does is for the good. And this pain will pass but will bring about some to'eles in your life.

- Bein Adam L'Atzmo – If we can go back in time to last Rosh Hashana, and we could understand what the upcoming year would bring, how much harder would we have davened? Baruch Hashem, we had beautiful tefillos last year and who knows how much pain and suffering we prevented through those tefillos. However, it clearly was a difficult year. This year the one thing we know for sure is that we do not know what the coming year can bring. We should keep in mind what we have learned from this past year and pour out our hearts and beseech Hashem that this coming year be a year of beracha and not chas v'shalom the opposite. If we are marbeh b'tefillah and selicha on Rosh Hashana and Yom Kippur, who knows what power we can have on the upcoming year.

These three Kaballos are hinted to in the Meseches Yuma, which I was m'sayim with R' Yossi Schwartz this past year. The beginning of Meseches Yuma discusses how we protect the Kohain Gadol from Tumah as Yom Kippur approaches, and the Mesechta ends with a discussion about preventing the Tumas Keri. Clearly, bookending the Meshecta discussing Richuk HaTumah is not by accident. Yom Kippur's essence is about pushing away the bad influences in our life and returning to Hashem. What better way to push away the Tumah of this world, than by focusing and highlighting the good in everyone. Searching out the good in

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

things, when the world tries to look for the bad, is a way to be davuk b'Hashem and ensure g'zar din l'tova.

If we move from the mesechta to the halachos, we note a different idea that bookends Yom Kippur. The first halacha in Yom Kippur is the mitzva to eat extra on Erev Yom Kippur. Even though we know that the upcoming day is a day of fasting and inuy, beforehand we have a mitzva to eat. Additionally, the Rama at the end of Hilchos Yom Kippur highlights the mitzva to eat and be b'simcha on Motzei Yom Kippur. Clearly, this insistence on eating both prior to and post Yom Kippur is a message for us. We are required to wrap the difficulties with simcha, so much so that simcha almost envelops the t'zar.

Regarding Bain Adam L'atzmo, I had to return to Mesechta Rosh Hashana, which R' Yossi and I finished before we started Yuma. The first Halacha of Rosh Hashana is Selichos. Whether you start on Rosh Chodesh Elul or Motzei Shabbos before Rosh Hashana, there is clearly an inyan to increase our tefillos before Rosh Hashana. Similarly, on the back end, the Shulchan Aruch says we should be marbeh tefillah during the Aseres Yimay Teshuva. Tefillah is a crucial part of the coming days and we should all maximize our time in shul and at home davening that this upcoming year only bring Beracha. K'siva V'Chasima Tova.

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

Considering Future Children: Revisiting the Role of the Uncle Gedaliah Wielgus

Introduction

בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה.¹ The Gemara informs us that Sarah, Rachel and Chana were all “remembered” on Rosh Hashana. The Yom Tov of Rosh Hashana is intertwined with pregnancy and childbirth. On the day the רבנו של עולם sits in judgement on humanity with his heavenly court, he determines יבראון - כמה - who will be fortunate enough to ensure the continuity of the Jewish people.² It is for this reason that we read the story of Sarah and Chana on the first day of Rosh Hashana.³

When one marries, he presumably has no knowledge whether he will be fortunate enough to have children, and if he does, how those children will turn out. One is commanded to be עוסק in פרו ורבו, and the rest is in the hands of the רבנו של עולם. Yet Chazal inform us that this is not entirely true. חזקיהו, for example, was privy to the fact that his future children would be wicked. Even today, Chazal say, one does have tools at his disposal to be able to foresee the quality of his children. How much of a role should these tools play? Is this something that should impact how we make our marriage decisions or are such factors inappropriate?

Chazal seem to provide conflicting messages on this point. This article will explore the conflict and offer a novel understanding of Chazal in an attempt to resolve the conflict.

Investigating the Future Uncle

¹ ראש השנה יא.

² עיין כלי יקר בראשית כא:א

³ רש"י מגילה לא. ד"ה מפטירין

⁴ אמר רבא הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה informs us that before marrying a woman, one must investigate the bride's brothers. The rationale provided is -רוב בנים דומין לאחי האם most of the future children from this marriage will be similar to the mother's brothers. Seemingly, רבא informs us of a pre-marriage requirement on the part of the groom. One must investigate the potential bride's brothers as a way of learning how his children will ultimately turn out. Presumably the Gemara is telling us that if the potential groom were to discover that his future brothers-in-law are of deficient character, he should turn down the potential match. This indeed seems to be the understanding of all the Rishonim and Achronim who address the issue.⁵

There are many difficulties with this Gemara. Firstly, why is this a requirement? It seems like wise advice, but why would someone who chooses not to avail himself of this advice have violated a requirement of Chazal? Is there a prohibition of raising children of deficient character?

And if there is a prohibition on raising children of deficient character, then why the indirect requirement to investigate the brothers? Would it not be simpler for רבא to say that one may not marry a woman whose brothers are not of a certain caliber? Why is the focus on the investigation?

Furthermore, why is the requirement placed on the husband alone? If one is required to consider their future children when making marriage decisions, shouldn't Chazal instruct a woman with brothers that are not up to par to never marry? If she does marry, has she violated עור לפני עור for causing her husband to violate this prohibition?

⁴ בבא בתרא קי.

⁵ עיין רשב"ם ב"ב קי. ד"ה שיבדוק; רש"י סוטה יב. ד"ה לשם; אור החיים בראשית כה:כ; אברבנאל על תורה,

דברים כא:יה

Even if we accept the premise that the investigation is required, what should one look for? Should the brothers be צדיקים? Would בינונים suffice? Are only purely wicked brothers off limits? And where would converts fit in? It seems as if מן הספר - the Gemara has given us no guidance on the parameters of the actual investigation.

Finally, the idea of making marriage decisions based on the quality of future children seems to be an idea frowned upon elsewhere on the Gemara.⁶ The Gemara elaborates on the meeting between ישעיה הנביא and חזקיהו המלך while חזקיהו was deathly ill. The pesukim relate that ישעיה informed חזקיהו that he was destined to die. The Gemara provides the details of the conversation:

אמר ליה: מאי כולי האי? אמר ליה: משום דלא עסקת בפרייה ורבייה. אמר ליה: משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו אמר ליה: בהדי כבשי דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא — לעביד.

חזקיהו asked ישעיה, why is he receiving such a punishment? ישעיה told him, “because you did not participate in the commandment of procreation.” חזקיהו responded: “that is because I saw through the divine spirit that that I would have children who are not virtuous.” ישעיה responded: “What business do you have with G-d’s secrets? Do what you are commanded to do, and God will do what is good for him to do.”

The message seems to be clear. What business do us mere mortals have getting involved in the רבנו של עולם’s secrets? חזקיהו deserved to die and lose his share in the world to come for using the knowledge of his future wicked children to excuse

⁶ ברכות י.

himself from the obligation to get married. Yet the aforementioned statement from רבא seems to indicate that using that knowledge is not only allowed, but required!

To be sure, the cases are certainly different. חזקיהו was using his knowledge to completely avoid fulfilling the commandment of פרו ורבו. רבא, on the other hand, was just telling us to use the knowledge of future children as a way of deciding who one should marry. He did not advocate anyone completely shirk his duties. Nonetheless, the underlying criticism חזקיהו had for רבא's statement still seems to apply to רבא's statement. Future children are secrets of the עולם של רבונו. How is it appropriate for it to play any role in our decision-making?

Moreover, רבא's instruction could theoretically lead one to end up exactly where חזקיהו did. If an individual could only find one woman that he can marry and that woman had brothers who did not pass the investigation, would he too not shirk his biblical requirement to procreate?

A Different Approach

Let us take a closer look at the terminology of the Gemara: "הנושא אשה." The assumption we have been operating under is that the Gemara is telling us that before marrying a woman, he must investigate her brothers. Yet the term "הנושא אשה" seems to have a very different meaning in other contexts.

In כתובות קא: the Gemara discusses a specific condition that a husband may have provided his wife in her kesuba: "הנושא את האשה ופסקה עמו כדי שיזון את בתה חמש שנים". The kesubah is given concurrent with the marriage, not before the marriage. Here the term "הנושא את האשה" cannot mean prior to the marriage. One does not give a kesuba before the marriage.

Similarly, the Gemara in כתובות טז. discusses a woman who has been discovered to not have her בתולים intact. The Gemara's language is "הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים". Again, the context is clearly a discovery that occurred after marriage. In יבמות סה., the Gemara

discusses one who takes an additional wife- “כל הנושא אשה על אשתו יוציא ויתן כתובה”. In קדושין . ע, the Gemara describes the consequences of one who marries a woman that is inappropriate for him: “כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקב"ה רוצעו”. In all these cases, the Gemara uses the term “הנושא אשה” or “הנושא את האשה” and refers to something that occurs at the actual time of marriage or following the marriage. This is contrast with the way רבא uses the term, requiring one to investigate his brothers-in-law prior to marriage.

It should be noted that there is a Mishna that uses the term “הנושא אשה” in the same manner as רבא does. The Mishna in כתובות עו. discusses the requirement for a Kohen to investigate the lineage of his potential bride: “הנושא אשה כהנת צריך לבדוק אחריה.” Here, the requirement is certainly prior to marriage. It would make little sense for the Mishna to advocate one marry and only later investigate his wife’s lineage.

At a minimum, the term “הנושא אשה” or “הנושא את האשה” is ambiguous. While it is used in one other context as a directive for behavior prior to marriage, in all other cases the term means concurrent with, or subsequent to, the marriage. It is worth exploring whether the alternative way of understanding “הנושא אשה” can be used to understand רבא’s statement.

Perhaps רבא is not providing us with a pre-marriage requirement. Instead, רבא is giving us instructions for after the marriage. “הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה.” *After* one marries a woman, he must investigate her brothers. Why? Isn’t it too late by then? רבא is not discussing the laws of marriage. רבא is discussing the laws of chinuch.

Once a man has married, he now has to prepare for raising children חנך לנער על פי דרכו. He has a *requirement* to understand his children. Is there anything a newly-married husband can do to prepare for this obligation? Yes. רבא informs us of a method. He investigates his wife’s brothers. After all, most of his future children will be similar to their uncles. The obligation of chinuch requires he learns how to inspire his children, what makes them tick and what methods of chinuch are appropriate for them.

הכל. The investigation is not whether his wife's brothers are of positive character or not. בידי שמים חוץ מיראת שמים. Wicked brothers-in-law do not necessarily lead to wicked children. They will share character traits, though, and thus one must investigate his brothers-in-law.

When performing the investigation, the husband is not delving inappropriately into heavenly secrets as הזקיהו did. He is not making marriage decisions on the basis of future children. He is simply preparing for the task of fatherhood that lies ahead. This investigation is not simply good advice but a chinuch requirement.

This approach explains why the Gemara did not tell us what to look for in the investigation. The husband is not looking for any particular positive or negative character trait. He is investigating the entirety of the brothers-in-law's personality to better understand his own future children. That is also why the Gemara never lists any marriage prohibition for a woman with evil brothers.

Just to reiterate what was stated above, this approach is not, to this author's knowledge, reflected in the works of any of the Rishonim or Achronim. In fact, those that have addressed the Gemara seem to understand the Gemara in the manner that was discussed originally. The approach suggested is just that- a suggestion, in the spirit of אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש.

The Journey Back Home

Avi Langer

The parshios in the Torah are carefully placed so that parshios are next to each other to teach us something important. The parsha of the Meraglim is next to the parsha of Miriam to demonstrate that the Meraglim failed to learn from the lashon hara that was spoken. One would think that when parshios are read throughout the year, they are carefully placed as well. We lain certain parshios around certain events in the year, perhaps to drive home a message that can be brought out from that week's reading.

Perhaps that is why Parshas Acharei Mos is read right in the middle of the year. It is literally the middle Parsha of the middle sefer of the Torah. During a typical year, we only begin thinking about the Yomim Noraim and doing Teshuva once we reach Elul and continue that thought process heading into Tishrei. We start saying L'Dovid thirty days before and we start with new kaballos and getting into the "mood." But at the end of Nissan, we are perhaps as far away as possible from the Yomim Noraim. Our thoughts are with the Pesach that just passed and we start looking forward to the approaching Kabbalas HaTorah. Thoughts of Teshuva and getting closer to Hashem in those types of ways can be the farthest from our mind. Perhaps we read Parshas Acharei Mos that contains the Parsha of Yom Kippur to remind ourselves what our true mission is. It serves as a reminder of what we must focus on and strive for not only in two months of the year but throughout the entire year.

R' Shimon Schwab zt"l asks a few questions. First, why is it that when we complete Neilah, when the gates are effectively closed, even in a year on which Yom Kippur falls on Shabbos, we recite the Avinu Malkeinu? We begin with Avinu Malkeinu Chatanu Lifanecha - we have sinned Hashem. Really?! We just spent the past 25 or so hours repenting, klapping al chait and

we feel decently confident that Hashem has accepted our prayers. Why and for what are we saying that we sinned? When - during Neilah? Further, in Maariv we daven that Hashem is viHachzeerainu bisishuva shilayma lifanecha ... slach lanu avinu ki chatanu - we sinned - when? Weren't we just forgiven?

And finally, the Anshei Kineses Hagedolah instituted the Tefillos that we say. Now, they obviously created a universal Tefillah that would be applicable to all of Klal Yisrael, but for themselves, why was it necessary for them to say such a Tefillah on a daily basis? Slach lanu avinu ki chatanu - of course it is true that everyone, on their own level, does aveiros, but to institute a daily bracha that they would say asking for forgiveness on their sins - what sins did they do that needed forgiveness on such a frequent basis?

R' Schwab introduces a famous idea but provides a little more color and pshat than the one to which we are accustomed. We all know the concept that there are two types of Teshuva: Teshuva M'ahava and Teshuva M'yirah. And we also are familiar with the idea that when a person does Teshuva M'ahava the aveiros become zechuyos. But what exactly is Teshuva M'ahava? Teshuva M'yirah is a little easier to understand; a person does Teshuva because he is afraid of the punishment that will come if he doesn't. But what is Teshuva M'ahava - when and how does a person "love" Hashem to the point that his Teshuva is transformed to a new level thereby effectuating a major change to his aveiros by making them into zechuyos?

R' Schwab quotes a Sforno in Parshas Netzovim on the passuk Vahashayvosa el Livavecha... Vishavta laHashem Elokecha. The Sforno explains that that means that a person has to be intellectually honest with himself in order to get closer to Hashem. On a daily basis, we are faced with dozens, if not hundreds, of decisions. Are we being completely honest with our decisions that we make and ensuring that they are what Hashem wants. We convince ourselves that it is the right thing, but is it really?

Let us illustrate with a mashal. You're an eight year old boy in Disneyland with your family. There are hundreds of people all over and you are lost. Your parents gave you a cell phone for the day (unless you're like some eight year olds today and it's your own phone) and you call your father. "Hi Dad, I'm lost. Can you help me find you?" Now, your Dad is a Disney pro - he's been there dozens of times and knows the park like the back of his hand. "Where are you?" he asks. You describe where you are and he says, "OK, turn this way so that Space Mountain is to your right. When it is, just walk in a straight line for 10 minutes and I will be right there."

Fine. You align yourself per your father's instructions and start the 10 minute trek. A few minutes into your walk, you hear a familiar tune and, soon, you start to see the Disney characters coming out. Mickey, Pluto, Donald. They're all there. Your heart skips a beat - Yes! - this is one of the things you were hoping to see on your trip to Disney. But with the path you are taking, you won't really have a great view of the characters. You figure that if you take a step to the right and walk pretty closely to that spot you were directed to walk, you would be able to see the characters and you would be able to get back to your father. It's perfect. After all, this is one of the main reasons we came to Disney anyway, you rationalize.

Twenty minutes later, you get a phone call. It's your father. "Where are you? Based on where you were standing, you should have gotten here 10 minutes ago?" You stay on the phone with your father looking for his familiar cap and, after a few frantic minutes, you spot him! He's on line at your most favorite ride in the entire Disney park. You suddenly realize why he couldn't come and get you. He was waiting on the line for over 45 minutes so that you could enjoy this ride. "But he's right there," you think - I'll just walk over to him. Suddenly, you notice a small brook that runs the length of the park in front of you. Because of your "little detour" you ended

up on the opposite side of that section of the park and, while visible, it will take you another 20 minutes at least to get around and reach your father.

We sometimes think that what we are doing is what our Father wants from us. We rationalize why it is yashar and we think that we are doing what is best for us. But if we followed the instructions we are given a little more closely, if we ask ourselves honest, serious questions, we will find that not all of our decisions are chalked up to what we think they may be. If we were more careful to really go “Yashar” we would end up in a place where we are much better off.

We wake up - should I sleep a little more? Well, if I sleep a little more, I'll have more energy to Daven and learn. Surely, that is what Hashem wants from me. Really? Is the extra half hour going to make a difference? And maybe it will. But we have to be sure that our decisions are 100% honest so that we don't end up on the wrong side of the brook.

Explains the Sforno, when a person makes these honest calculations - Vahashayvosa el Livavecha - then, Vishavta laHashem Elokecha. That is when you return to Hashem and such Teshuva is magaas ad hakisai hakavod.

What is Teshuva M'yirah? When you do Teshuva M'yirah - it does accomplish something. Similar to a dead body that is buried. Does the fact that it's buried mean that it's no longer there? Of course not. It's there - you just can't see it. When we get a Kaparah and ask Hashem to be Ma'aveer Ashmoseinu - we are getting that Kaparah but that's all it is. R' Shmshon Raphael Hirsch zt"l explains that Kaparah is melashan Kapores - which was a cover to the Aron. Kaparah is a cover over our aveiros so that we aren't meted out punishment for those aveiros but those aveiros still exist.

On Yom Kippur, when we daven that Hashem forgive us, He does. He gives us a Kaparah. But all that Kaparah does is it saves us from the punishment that we would have gotten otherwise. We have still not erased those aveiros completely. After Neilah it is still appropriate to Daven that he forgive us for our aveiros because we have made a decision to be honest with ourselves and recognize that our “righteous decisions” weren’t always that righteous. When we realize that, we are on the path to true Teshuva as we become Baalei Teshuva.

R’ Schwab explains in his Selected Speeches that the term “Baal Teshuva” has become a misnomer. People who were never frum and become frum aren’t “returning” - you can’t return to a place you never were. Perhaps we can call them Mevakshei Hashem but they aren’t true Baalei Teshuva. A Baal Teshuva is someone with this singular focus in mind to constantly strive to return to Hashem in earnest. And that is a lifelong journey. Parenthetically, R’ Schwab refers the reader to Parshas Matos where he develops an idea of how certain mitzvos can actually change a person and label them in a certain way. Certain mitzvos, like Shofar, Lulav and Tzitzis don’t provide a label to a person. When a person does a mitzvah that is external to him - if he shakes a Lulav - he doesn’t become a Lulav. On the other hand, and this is particularly true with Lo Sa’asays, when a person follows what the Torah says he should or shouldn’t do - he becomes that thing. If a person does not tell lies, he becomes an Ish Emes, if he makes peace, he becomes an Ish Shalom. Similarly, when a person makes a decision to do real Teshuva, he becomes a Baal Teshuva.

Throughout the year, on a daily basis, when a person is faced with decisions, he will sometimes slip and make the wrong one. We have an opportunity three times a day to recognize that and tell Hashem: "we want to make the right decision" - viHachzeerainu bisishuva shilayma lifanecha ... slach lanu avinu ki chatanu. We are Baalei Teshuva - we are doing Teshuva from Ahava. And the Anshei Kineses Hagedolah recognized that. Bimakom SheBaalei Teshuva Omdim ain Tzadikkim Gemurim Yecholim La’Amod. The Anshei Kineses Hagedolah were

Tzadikkim Gemurim. They realized, however, that that isn't the pinnacle. They personally were striving to be Ba'alei Teshuva to make sure that they would achieve true Teshuva M'ahava.

R' Schwab adds a story of a son who embezzled money from his father for years and eventually just ran away and disappeared. After some time, he ran out of money and needed help. He scraped some money together to make the long distance call to his father and asked for his help. His father gladly agreed to welcome him home after all the years. The son, however, did not have a penny to his name and could not afford the expensive flight to his father who was thousands of miles away, so he asked him for money for the ticket. The father responded, "You stole so much money from me. It is time you went to work and earned the money yourself. I will not buy you the ticket."

So, the son went to work and after trying hard for a few weeks, he calls his father and says, "Dad, I am really trying very hard. But even after all of these weeks, I am still well short of my goal." At this point, his father tells him that he worked hard, so now he will get him the ticket. When the son finally lands in his hometown, no one is there to pick him up. He doesn't have the funds to pay for the ride home so he has to make the few mile trek to his father's home by foot. When he finally arrives, he finds the door wide open and his father warmly welcomes him back home.

When we take the first, sincere step back to Hashem, it is not easy. We can try hard, even for a long time, and if Hashem sees that you are honest and completely yashar, even if you slip once in a while, all he wants is that you focus on working to pay for your ticket to get back home. You may sometimes have to walk from the airport, even after trying hard to get the original ticket, but Hashem will be there for you along the way if He sees that you are sincere

תשרי תשפ"א

ליקוט והשיב לב אבות

and really want to come home. He will make it happen. Being a Ba'al Teshuva is a life goal. Just make sure you do your part.